

**ПРЕДЛОГ ЗАКОНА
О ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА**

**Део први
ОПШТИ ДЕО**

**Глава прва
ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ**

Садржина закона

Члан 1.

Овим законом уређује се, ако посебним законом није другачије одређено, поступак извршења кривичних санкција према пунолетним лицима, права и обавезе лица према којима се извршавају кривичне санкције, организација Управе за извршење кривичних санкција, надзор над њеним радом, извршење санкција изречених за привредне преступе и прекршаје, одузимање имовинске користи прибављене кривичним делом или привредним преступом и примена мере притвора.

У поступку извршења кривичних санкција према малолетницима, као и у поступку извршења казне затвора изречене за прекршај примењују се одредбе овог закона, ако посебним законом није другачије одређено.

Ако је потврђеним међународним уговором питање из става 1. овог члана другачије уређено, примењују се одредбе тог уговора.

Сврха извршења кривичних санкција

Члан 2.

Извршењем кривичних санкција остварује се општа и индивидуална сврха њиховог изрицања у циљу успешне реинтеграције осуђених у друштво.

Извршење одлука страних судова

Члан 3.

Одредбе овог закона примењују се и приликом извршења кривичних санкција које изрекну страни судови, кад је то одређено посебним законом и међународним уговором.

Претпоставке за извршење

Члан 4.

Са извршењем кривичне санкције отпочиње се кад одлука којом је санкција изречена постане извршна, ако за извршење кривичне санкције нема законских сметњи.

Са извршењем одлуке, пре њене правноснажности, може се отпочети када је то законом изричито прописано.

Одлагање и прекид извршења кривичних санкција

Члан 5.

Извршење кривичних санкција може се одложити и прекинути само под условима одређеним овим законом.

Основне одредбе о положају лица према коме се извршава кривична санкција

Члан 6.

Кривична санкција се извршава на начин којим се јемчи поштовање достојанства лица према коме се она извршава.

Забрањени су и кажњиви поступци којима се лице према коме се извршава кривична санкција подвргава било каквом облику мучења, нечовечног или понижавајућег кажњавања или поступања, злостављања или експериментисања.

Кажњива је принуда према лицу према коме се извршава кривична санкција, ако је несразмерна потребама њеног извршења.

Забрана дискриминације

Члан 7.

Лице према коме се извршава кривична санкција не сме бити стављено у неравноправан положај због расе, боје коже, пола, језика, вере, политичких и других уверења, националног или социјалног порекла, имовног стања, образовања, друштвеног положаја или другог личног својства.

Заштита и ограничење основних права

Члан 8.

Лице према коме се извршава кривична санкција има право на заштиту основних права прописаних Уставом, потврђеним међународним уговорима, општеприхваћеним правилима међународног права и овим законом.

Лице према коме се извршава кривична санкција може бити ограничено у основним правима само у мери неопходној за извршење кривичне санкције и у поступку прописаном овим законом.

Против појединачних аката којима се решава о правима и обавезама лица према коме се извршава кривична санкција дозвољена је судска заштита, коју у складу са овим законом обезбеђује судија за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: судија за извршење).

За поднеске, службене радње и решења у вези са применом одредаба овог закона не плаћа се такса, ако законом није другачије одређено.

Вођење евиденција и главна књига

Члан 9.

Заводи воде евиденције о лицима према којима се извршавају кривичне санкције и примењују мере из члана 12. ст. 1. и 2. овог закона, особама које посећују завод, као и поступцима и догађајима у заводу који су од значаја за извршење кривичних санкција.

Евиденције из става 1. овог члана садрже податке о личности, изреченој кривичној санкцији и мери, као и податке од значаја за њихово извршење.

Управа и заводи воде и евиденције о запосленима, опреми и наоружању.

Евиденције о изреченим кривичним санкцијама и мерама, као и лицима лишеним слободе воде се кроз главну књигу.

Евиденције се воде ручно и електронски.

Главна књига обухвата матичну књигу према врсти кривичне санкције или мере и лични лист.

Лични лист садржи досије осуђеног у који се улажу сви документи, одлуке и решења од значаја за извршење казне.

У главну књигу се уписују следећи подаци о личности: име, презиме и надимак лица, пол, име оца, девојачко презиме и име мајке, датум рођења, јединствени матични број грађана, место, општина и држава рођења, адреса пребивалишта, односно боравишта, држављанство, национална и верска припадност (уколико лице жели да се изјасни), брачно стање, број деце, школска спрема, занимање, завршене обуке и специјалности, посао које је лице обављало, посебне потребе и лични опис.

У лични лист се, у циљу извршења кривичне санкције, уписују и следећи подаци о личности чланова породице лица лишеног слободе: име и презиме члана породице, јединствени матични број грађана, сродство, адреса пребивалишта, односно боравишта и број телефона.

Пропис о начину вођења евиденција из става 1. и става 3. овог члана доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Помоћна књига евиденција

Члан 10.

Евиденције о поступцима и догађајима од значаја за извршење кривичних санкција и мера, евиденције о особама које посећују завод или лица лишена слободе воде се кроз помоћне књиге.

Помоћне књиге су: евиденције дневног бројног стања, роковник истека казне, евиденција извршених бекстава, евиденција извршених удаљења, евиденција умрлих лица, евиденција прекида казне, евиденција лица условно отпуштених са издржавања казне затвора, евиденција дисциплинског кажњавања лица лишених слободе, евиденција поднесака, притужби, жалби и захтева за судску заштиту лица лишених слободе, евиденција пружања помоћи у заводу, евиденција пружања помоћи од других органа, евиденција примене средстава принуде, евиденција примене посебних мера за одржавање реда и безбедности, евиденција о употреби теста за идентификацију употребе наркотика од стране лица лишених слободе, евиденција извршених тестирања лица лишених слободе и запослених на присуство алкохола у крви, евиденција о извршеним обиласцима завода и лица смештених у посебно осигурану просторију од стране управника и начелника службе обезбеђења, евиденција обиласка лица у самици и усамљењу, евиденције пријема пакета и посета за лица лишена слободе, евиденција лекарских прегледа, евиденција контроле квалитета хране, евиденција о лицима која одбијају лечење, храну или воду, евиденције о организовању и спровођењу културних и спортских активности, евиденције о стручном усавршавању и образовању осуђених, евиденција повреда на раду, евиденција радног ангажовања осуђених у заводу и ван завода, евиденција коришћења годишњих одмора осуђених лица, евиденција посета бранилаца и евиденција особа које посећују завод или лица лишених слободе.

У евиденције пријема пакета и посета лицима лишеним слободе, евиденцију бранилаца и евиденцију о особама које посећују завод и лица према којима се извршавају кривичне санкције и мере уписују се: име и презиме посетиоца, јединствени матични број грађана, број личне карте и број адвокатске легитимације.

Средства за извршење кривичних санкција

Члан 11.

Средства за извршење кривичних санкција обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Лице према коме се извршава кривична санкција не плаћа трошкове извршења, осим ако законом није другачије одређено.

Глава друга

ДРЖАВНИ ОРГАНИ НАДЛЕЖНИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

І. УПРАВА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

Делатност Управе

Члан 12.

Управа за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: Управа) организује, спроводи и надзире извршење казне затвора, малолетничког затвора, казне рада у јавном интересу, условне осуде са заштитним надзором, мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења наркомана и обавезног лечења алкохоличара, као и васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом (у даљем тексту: кривичне санкције).

Управа спроводи меру притвора и друге мере за обезбеђење присуства окривљеног у кривичном поступку у складу са законом и обавља друге послове одређене законом.

Управа је укључена у поступке социјалне реинтеграције и прихвата осуђених лица.

Управа је орган у саставу министарства надлежног за послове правосуђа.

Унутрашње уређење, организацију и делокруг организационих јединица у саставу Управе, прописује Влада.

Управа организује и спроводи програме сталног стручног оспособљавања и усавршавања запослених.

Управа остварује сарадњу са одговарајућим установама, удружењима и организацијама које се баве проблемима извршења кривичних санкција.

1. УРЕЂЕЊЕ УПРАВЕ

1.1 Заводи

Врсте завода

Члан 13.

У Управи постоје следеће врсте завода за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: заводи):

1) казнено-поправни завод и окружни затвор – за извршење казне затвора и мере притвора;

2) казнено-поправни завод за жене – за извршење казне затвора и малолетничког затвора;

3) казнено-поправни завод за малолетнике – за извршење казне малолетничког затвора;

4) Специјална затворска болница – за лечење осуђених и притворених лица, за извршење мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења алкохоличара и обавезног лечења наркомана;

5) васпитно-поправни дом – за извршење васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом.

Типови завода према степену обезбеђења

Члан 14.

Према степену обезбеђења заводи могу бити отвореног, полуотвореног, затвореног и затвореног типа са посебним обезбеђењем.

У заводима отвореног типа не постоје физичко-техничке препреке за бекство.

У заводима полуотвореног типа запослени у служби за обезбеђење представља основну препреку за бекство.

У заводима затвореног типа, поред запослених у служби за обезбеђење, постоје и друге физичко-техничке препреке за спречавање бекства, а у заводима затвореног типа са посебним обезбеђењем постоје физичко-техничке препреке, којима се постиже највиши степен обезбеђења.

Типови појединих врста завода

Члан 15.

Казнено-поправни завод за жене, окружни затвор и васпитно-поправни дом су полуотвореног типа.

Специјална затворска болница и казнено-поправни завод за малолетнике су затвореног типа.

Одељења у заводима

Члан 16.

У заводима могу постојати отворена, полуотворена и затворена одељења.

Центар за обуку и стручно оспособљавање

Члан 17.

Стручно оспособљавање и усавршавање запослених у Управи обављају се у Центру за обуку и стручно оспособљавање Управе за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: Центар за обуку).

Центар за обуку, по потреби, организује и спроводи стручно оспособљавање, обуку и усавршавање запослених и у другим државним органима.

Центар за обуку координира активности завода у спровођењу обуке и стручног оспособљавања осуђених лица.

Пропис који уређује рад Центра за обуку доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Оснивање завода и Центра за обуку

Члан 18.

Завод и Центар за обуку оснивају се прописом Владе.

Прописом о оснивању завода одређује се врста, тип, одељења и седиште завода, односно делатност и седиште Центра за обуку.

1.2. Службе у заводима

Врсте служби

Члан 19.

У заводима могу постојати следеће службе:

- 1) служба за третман;
- 2) служба за обезбеђење;
- 3) служба за обуку и упошљавање;
- 4) служба за здравствену заштиту;
- 5) служба за опште послове.

За два или више завода могу се образовати заједничке службе.

Служба за третман

Члан 20.

Служба за третман процењује индивидуалне потребе, капацитете за промену и степен ризика осуђеног за понављање кривичног дела, утврђује и спроводи индивидуализовани програм поступања и примењује методе и поступке у циљу остваривања индивидуалне превенције.

Служба за третман утврђује програм поступања према осуђеном, усклађује рад осталих служби и других учесника у спровођењу програма и обавља друге послове одређене овим законом.

Служба за обезбеђење

Члан 21.

Служба за обезбеђење, као јединствена формација Управе, стара се о безбедности људи и имовине у заводу, спроводи осуђена и притворена лица, учествује у утврђивању и спровођењу програма поступања према осуђеном и обавља друге послове одређене законом.

Служба за обезбеђење спроводи осуђена и притворена лица у службеним возилима која су опремљена уређајима за давање посебних светлосних и звучних сигнала, прописаном вентилацијом и осветљењем.

Припадници службе за обезбеђење имају статус овлашћеног службеног лица и овлашћени су да носе оружје, врше преглед просторија у заводу са претресом, преглед лица са претресом и прегледом тела, осим прегледа телесних отвора, који обавља здравствени радник, примењују мере за одржавање реда и безбедности у заводу и обављају друге послове одређене законом.

Служба за обезбеђење спроводи припреме и план за деловање у ванредним ситуацијама или у време ванредног стања. За поступање у ванредним ситуацијама или у време ванредног стања могу се формирати посебне јединице састављене од припадника службе за обезбеђење и запослених у другим службама.

Служба за обезбеђење може да користи службене псе за проналажење опојних дрога или психоактивних супстанци, као и експлозивних средстава или направа.

Ношење оружја и униформе у Служби за обезбеђење

Члан 22.

Служба за обезбеђење је наоружана и униформисана.

По одобрењу директора Управе припадник службе за обезбеђење може носити службено оружје за личну безбедност и ван радног времена.

О издатом одобрењу из става 2. овог члана, обавештава се надлежна полицијска управа, ради вођења евиденције издатих одобрења.

Припадник службе за обезбеђење коме је дато одобрење за ношење службеног оружја за личну безбедност ван радног времена дужан је да га носи на безбедан начин, као и да предузме све безбедносне мере да не би дошло до злоупотребе оружја, односно да оружје не би дошло у посед неовлашћеног лица.

Изузетно, припадници службе за обезбеђење могу, по наређењу директора Управе или управника завода, вршити дужност у цивилном оделу.

Директор Управе одређује у којим се случајевима носи свечана униформа.

Служба за обуку и упошљавање

Члан 23.

Служба за обуку и упошљавање обучава осуђене за рад, организује њихов рад и обавља друге послове одређене законом, сагласно програму поступања према осуђеном.

Осуђени се обучавају и раде у заводима или изван завода.

Рад Службе за обуку и упошљавање се обавља у оквиру законом дозвољених делатности и у складу са прописима који уређују обављање сваке поједине делатности.

На предлог управника завода, директор Управе одлучује о врсти и обиму обављања делатности.

Производи и услуге из рада Службе за обуку и упошљавање могу се користити за потребе Управе, сопствене потребе завода и за потребе других завода.

Завод може да продаје на тржишту производе и услуге настале у току обуке и рада осуђених.

Приход од продаје производа и услуга из обуке и рада осуђених користи завод, у складу са финансијским планом завода донетим уз сагласност директора Управе. Приходи се користе за плаћање трошкова насталих радом осуђених, накнаде за рад и награде за рад осуђених, технолошко унапређење рада и побољшање услова живота, образовања и рада осуђених.

Остваривање прихода од обуке и рада осуђених не сме штетно утицати на остварење сврхе обуке и упошљавања.

Пропис који уређује рад Службе за обуку и упошљавање доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Служба за здравствену заштиту

Члан 24.

Служба за здравствену заштиту врши здравствену превенцију, лечи осуђена и притворена лица, надзире хигијену и квалитет хране и воде и учествује у утврђивању и спровођењу програма поступања према осуђеном.

Завод има најмање једног лекара и два медицинска техничара, а мора омогућити услуге и једног психијатра.

Кад је болничко лечење организовано у заводу, завод мора имати лекара и болничко особље са одговарајућом стручном спремом и располагати потребним болничким просторијама и медицинским материјалом, прибором, уређајима и лековима.

Завод мора располагати посебном просторијом за издвајање оболелих осуђених, у зависности од природе обољења.

Завод за жене мора располагати посебном опремом за негу трудница, породилња и лечење жена.

Здравственом раднику који прегледа и лечи осуђеног гарантује се и обезбеђује пуна професионална независност, сагласно закону и етичком кодексу.

Служба за опште послове

Члан 25.

Служба за опште послове обавља правне, административне, рачуноводствене, финансијске, евиденцијске и друге послове од општег значаја за завод и пружа правну помоћ осуђеним и притвореним лицима.

1.3. Пропис о кућном реду завода

Члан 26.

Начин живота и рада осуђених ближе се прописује прописом који уређује кућни ред завода.

Начин живота и рада лица која се налазе у Специјалној затворској болници на извршењу мера безбедности и лица упућених на лечење из других завода ближе се уређује прописом који уређује кућни ред Специјалне затворске болнице.

Прописе који уређују кућни ред завода, односно Специјалне затворске болнице доноси министар надлежан за послове правосуђа.

1.4. Руковођење у Управи

Директор Управе

Члан 27.

Управом руководи директор Управе.

Директора Управе, на предлог министра надлежног за послове правосуђа, поставља Влада, на период од пет година.

Директор Управе представља Управу и одговоран је за законито и правилно извршење кривичних санкција у Републици Србији.

Директор има статус државног службеника на положају.

За директора Управе може бити постављено лице које има високу школску спрему и најмање девет година радног искуства у пословима извршења кривичних санкција, правосуђу или адвокатури после стеченог високог образовања на студијама другог степена (дипломске академске студије – мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од четири године.

Управник завода

Члан 28.

Заводом руководи управник завода.

Управника завода, на предлог директора Управе, распоређује министар надлежан за послове правосуђа.

Управник завода заступа завод и одговоран је за законит и правилан рад у заводу.

Управник завода може имати заменика кога, на предлог директора Управе, распоређује министар надлежан за послове правосуђа.

За управника завода и заменика управника може бити распоређено лице које има седам година радног искуства на пословима извршења кривичних санкција, у правосуђу, адвокатури, војсци или полицији после стеченог високог образовања на студијама другог степена (дипломске академске студије – мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од четири године.

Начелник службе

Члан 29.

Службом у заводу руководи начелник службе.

Начелника службе, на предлог управника завода, распоређује директор Управе.

За начелника службе може бити распоређено лице које је стекло високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од четири године и које има пет година радног искуства на истим или одговарајућим пословима.

Службена легитимација

Члан 30.

Директор Управе, припадници службе за обезбеђење, запослени у организационим јединицама Управе надлежним за надзор, безбедност, као и начелници и заменици начелника одељења у седишту Управе, управници завода и његови заменици имају службену легитимацију и значку, чију садржину, изглед, образац и начин вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама и значкама прописује министар надлежан за послове правосуђа.

О издатим легитимацијама и значкама Управа води евиденцију, која садржи:

- 1) редни број под којим је заведена службена легитимација и значка;
- 2) име и презиме лица коме је издата службена легитимација и значка;
- 3) датум издавања службене легитимације и значке;
- 4) потпис лица коме је издата легитимација;
- 5) напомену.

Ималац службене легитимације и значке дужан је да за време обављања послова носи службену легитимацију и значку.

II. ЈАВНОСТ РАДА УПРАВЕ

Члан 31.

Рад Управе је јаван.

Министар надлежан за послове правосуђа и директор Управе, непосредно или преко лица које овласте, обавештавају јавност о извршењу кривичних санкција, под условом да се тиме не повређују прописи који уређују тајност података, озбиљно не угрожава безбедност или одржавање реда у заводу.

Посете заводу

Члан 32.

Појединачне и групне посете заводу одобрава директор Управе.

Представницима домаћих и страних институција и удружења која се баве заштитом људских права омогућава се посета заводу.

Изузетно, посета се може ускратити ако то налажу разлози безбедности и сигурности у заводу. Образложени одговор се доставља институцији или удружењу из става 2. овог члана у року од три дана од дана пријема захтева за посету.

У циљу обезбеђивања јавности рада Управе водиће се рачуна да се омогући посета представника средстава јавног информисања, научних радника који се баве проучавањем криминалитета, као и студената одговарајућих факултета.

Директор Управе може лицима која посећују завод одобрити разговор са осуђеним лицима, уз присуство или без присуства запосленог у заводу.

III. СУДИЈА ЗА ИЗВРШЕЊЕ

Појам судије за извршење кривичних санкција

Члан 33.

При сваком вишем суду, у складу са овим законом, одређује се судија за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: судија за извршење).

Судију за извршење одређује председник вишег суда из реда судија тог суда.

У предметима за које је надлежан, судија за извршење поступа као судија појединац.

Судији за извршење у раду може помагати посебна стручна служба, из реда запослених у суду.

Судија за извршење, у складу са Судским пословником, води посебну евиденцију о предметима у којима поступа.

Стварна надлежност

Члан 34.

Судија за извршење штити права притвореника, осуђеника, лица којем је изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења наркомана или обавезног лечења алкохоличара када се спроводи у заводу, надзире законитост у поступку извршења кривичних санкција и обезбеђује равноправност и једнакост ових лица пред законом.

Судија за извршење одлучује и о:

1) заштити права по притужби притвореника и захтеву за судску заштиту осуђеника, лица којем је изречена мера обавезног психијатријског лечења и

чувања у здравственој установи, обавезног лечења наркомана или обавезног лечења алкохоличара када се спроводи у заводу;

2) заштити права осуђеника одлучивањем о жалби против одлуке управника завода или директора Управе, у случајевима предвиђеним овим законом;

3) другим случајевима предвиђеним законом.

Месна надлежност

Члан 35.

За заштиту права осуђеног током издржавања казне затвора надлежан је виши суд према седишту завода у коме осуђени извршава казну затвора.

За заштиту права притвореника током трајања мере притвора надлежан је виши суд према седишту завода у коме се мера извршава.

У случају промене места извршења казне затвора или мере притвора, за даље поступање према осуђеном, односно притвореном, надлежан је виши суд према месту седишта завода у који је осуђени, односно притворени, премештен. Судија за извршење из места седишта завода из кога је осуђени, односно притворени премештен одмах доставља списе предмета судији за извршење у месту седишта завода у кога је осуђени, односно притворени, премештен.

Поступак пред судијом за извршење

Члан 36.

Поступак пред судијом за извршење покреће се на захтев осуђеног или по притужби притвореног, а у другом степену по жалби.

Током поступка судија за извршење омогућава осуђеном, односно притвореном или заводу да се писменим путем изјасне о чињеницама на које се указује у захтеву или притужби.

На поступак пред судијом за извршење сходно се примењују одредбе Закона о кривичном поступку ако овим или другим законом није другачије одређено.

Притужба притвореника и захтев за судску заштиту осуђеника

Члан 37.

Ако притвореник сматра да је повређено неко његово право током извршења мере притвора у заводу има право да усмено на записник или писмено поднесе притужбу судији за извршење.

Осуђени има право да поднесе захтев за судску заштиту против одлуке директора Управе, у року од три дана, од дана достављања одлуке, ако сматра да је тиме незаконито ограничено или повређено неко од његових права предвиђено чл. 76. до 125. овог закона.

Пре него што поднесе захтев за судску заштиту, осуђени је дужан да се за заштиту својих права обрати органима и у поступку прописаном чл. 126. и 127. овог закона.

Изузетно, осуђени може поднети захтев за судску заштиту директно судији за извршење у случају када му је право на живот или телесни интегритет озбиљно угрожено.

Осуђени или притворени има право да поднесе притужбу судији за извршење у року од три месеца од дана настанка повреде права, а изузетно у року од шест месеци ако је постојала објективна спреченост.

*Рочиште пред судијом за извршење***Члан 38.**

Судија за извршење може одржати рочиште на коме ће се учесници у поступку усмено изјаснити о чињеницама и доказима важним за доношење судске одлуке.

Судија за извршење ће одржати рочиште ако из навода притужбе, односно захтева за судску заштиту и других доказа процени да је право на живот, телесни интегритет или здравље притвореника или осуђеника угрожено.

Ако притворено или осуђено лице има пуномоћника, на рочиште се позива и пуномоћник. Ако се уредно позвани пуномоћник не одазове позиву суда, рочиште ће се одржати у његовом одсуству.

Рочиште се може одржати у суду или у просторијама завода.

Судија за извршење током поступка може саслушати у својству сведока лица запослена у заводу, друге осуђене, прибавити или извршити увид у документацију завода и других државних органа, посетити просторије завода и утврђивати чињенице на други начин.

*Одлуке судије за извршење***Члан 39.**

У поступку пред судијом за извршење одлучује се у облику решења.

Судија за извршење ће одбацити притужбу притвореника, захтев за судску заштиту или жалбу осуђеника ако је неблаговремена, неуредна или недозвољена.

Када одлучује о притужби притвореника, односно захтеву за судску заштиту осуђеника, судија ће одбити притужбу или захтев за судску заштиту ако утврди да је неоснован.

Ако судија за извршење утврди да је притужба притвореника, односно захтев за судску заштиту основан, наложиће заводу да у одређеном року отклони утврђену незаконитост и да га обавести о мерама предузетим да се та незаконитост отклони. Ако отклањање незаконитости није могуће, судија за извршење ће утврдити незаконитост и забранити њено даље понављање.

Када одлучује по жалби на одлуку управника завода или директора Управе, судија за извршење ће:

1) одбити жалбу као неосновану и потврдити одлуку првостепеног органа;

2) усвојити жалбу и укинути побијану одлуку и упутити предмет првостепеном органу на поновно одлучивање или усвојити жалбу и преиначити првостепену одлуку.

*Поступак по жалби против одлуке управника завода и директора
Управе***Члан 40.**

Осуђеник може да поднесе жалбу судији за извршење против одлуке управника завода или директора Управе у року од три дана од дана достављања одлуке, у случајевима предвиђеним овим законом.

Жалба мора да садржи податак о одлуци против које се подноси, разлог због кога се жалба изјављује и потпис лица које изјављује жалбу.

Благовремено изјављена жалба против одлуке из става 1. овог члана не задржава извршење одлуке.

Осуђени жалбу подноси преко завода првостепеном органу, који је дужан да жалбу са списима предмета одмах достави судији за извршење.

Подносилац жалбе може у жалби да предложи утврђивање нових чињеница и прибављање нових доказа, ако нису били познати у време доношења побијане одлуке.

Поступак по жалби на одлуку судије за извршење

Члан 41.

Против одлуке судије за извршење о притужби притвореника (члан 37. став 1.) и захтеву за судску заштиту (члан 37. став 4.) може се изјавити жалба.

Жалба се подноси ванрасправном већу истог суда, преко судије за извршење који је донео првостепену одлуку, у року од три дана од дана пријема првостепене одлуке.

Веће из става 2. овог члана одлучују о жалби у року од осам дана од дана пријема жалбе.

Обавештавање о стању права осуђеника

Члан 42.

Судија за извршење најмање једном у свака четири месеца у току године обилази заводе на територији своје месне надлежности, разговара са осуђенима и информисе их о начинима остваривања њихових права.

Део други

ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

Глава трећа

ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Сврха извршења казне затвора

Члан 43.

Сврха извршења казне затвора је да осуђени током извршења казне, применом одговарајућих програма поступања, усвоји друштвено прихватљиве вредности у циљу лакшег укључивања у услове живота после извршења казне како убудуће не би чинио кривична дела.

Поступање и разврставање осуђеног

Члан 44.

Са осуђеним се на основу утврђених капацитета, потреба и степена ризика поступа на начин који у највећој мери одговара његовој личности, у циљу остваривања програма поступања.

Ради остваривања индивидуалног програма поступања осуђени се разврстава у одељење и групу.

Забрана обављања дужности која садржи дисциплинска овлашћења

Члан 45.

Осуђено лице не може у оквиру службе завода обављати дужност која садржи дисциплинска овлашћења.

*Издржавање казне осуђеног***Члан 46.**

Осуђени издржавају казну по правилу заједно.

Изузетно од става 1. овог члана, кад то захтева програм поступања, здравствено стање осуђеног или кад је то предвиђено овим законом, може се одредити да осуђени издржава казну одвојено од осталих осуђених.

Осуђена мушка и женска лица издржавају казну одвојено.

*Условни отпуст***Члан 47.**

Осуђеног за кога се основано може очекивати да убудуће неће вршити кривична дела, суд ће условно отпустити са издржавања казне, у складу са законом.

У поступку одлучивања о условном отпусту завод је дужан да суду у свом извештају да и мишљење о степену испуњености програма поступања и оправданости условног отпуста.

*Пружање помоћи лицу отпуштеном са издржавања казне***Члан 48.**

Лицу отпуштеном са издржавања казне пружа се неопходна помоћ и подршка како би се умањио ризик вршења нових кривичних дела и како би му се олакшао успешан повратак у заједницу.

II. УПУЋИВАЊЕ И РАСПОРЕЂИВАЊЕ ОСУЂЕНИХ У ЗАВОДЕ*Упућивање осуђених у заводе***Члан 49.**

Осуђени се упућује на извршење казне затвора у складу са прописом министра надлежног за послове правосуђа којим се уређује упућивање осуђених у заводе.

Изузетно, на молбу осуђеног из оправданих разлога, односно по захтеву полиције или служби безбедности из разлога безбедности, директор Управе може одступити од прописа из става 1. овог члана и решењем променити место извршења казне.

Против решења директора Управе којим се одређује промена места извршења казне, осуђени има право жалбе судији за извршење.

*Распоредивање осуђених у заводе***Члан 50.**

Осуђени којем је изречена казна затвора чије трајање или остатак трајања после урачунатог притвора и другог лишења слободe у вези с кривичним делом не прелази једну, а изузетно две године распоређује се у окружни затвор.

Осуђени којем је изречена казна затвора чије трајање прелази једну годину по правилу се распоређује у казнено-поправни завод.

Осуђена жена се распоређује у казнено-поправни завод за жене.

*Посебни случајеви распоређивања***Члан 51.**

Осуђени који је учинио кривично дело из нехата и лице које је први пут осуђено на казну затвора до три године, распоређује се у завод отвореног типа.

У васпитно-поправни дом распоређује се лице којем је изречена васпитна мера упућивања у васпитно-поправни дом.

У казнено-поправни завод за малолетнике распоређује се лице којем је изречена казна малолетничког затвора.

У казнено-поправни завод за малолетнике распоређује се и лице којем је изречена казна затвора до десет година, ако у време упућивања није навршило двадест три године живота, нити му је раније изрицана казна затвора.

Остали осуђени распоређују се у казнено-поправне заводе затвореног типа и затвореног типа са посебним обезбеђењем.

Накнадно распоређивање у заводе

Члан 52.

Директор Управе може накнадно распоредити осуђеног у други завод, ако се приликом испитивања личности осуђеног утврди да би се програм поступања успешније реализовао у другом заводу, односно из разлога безбедности.

Против одлуке директора Управе којом се одређује накнадно распоређивање, осуђени има право жалбе судији за извршење.

III. ПОСТУПАК УПУЋИВАЊА НА ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

Радње које претходе упућивању осуђеног у завод

Члан 53.

Ако суд који је донео првостепену одлуку није надлежан за упућивање осуђеног на извршење казне затвора, дужан је да извршну одлуку, с подацима о личности осуђеног прибављеним током кривичног поступка, достави надлежном суду за упућивање на извршење казне у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

Надлежни суд је дужан да у року од 15 дана од пријема одлуке из става 1. овог члана упути осуђеног на извршење казне.

У поступку упућивања осуђеног на извршење казне затвора суд сарађује са Управом. При одређивању дана јављања осуђеног ради издржавања казне затвора, суд је дужан да затражи извештај Управе о броју расположивих места у заводима и да води рачуна о приоритету извршења, с обзиром на природу кривичног дела, изречену казну и рок застарелости извршења казне.

Пропис о начину упућивања лица лишених слободе у завод доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Надлежност за упућивање на извршење казне

Члан 54.

За упућивање осуђеног на извршење казне затвора надлежан је основни суд према пребивалишту, односно боравишту осуђеног у време када је одлука којом је казна изречена постала правноснажна.

Исти суд задржава надлежност и ако се пребивалиште или боравиште осуђеног касније измене.

Посебни случајеви упућивања на извршење казне

Члан 55.

Кад су пребивалиште и боравиште осуђеног непознати, за упућивање осуђеног на извршење казне затвора надлежан је основни суд који је донео првостепену одлуку, а ако је ту одлуку донео виши суд, за упућивање је надлежан основни суд у месту седишта тог вишег суда.

Осуђеног који је у притвору на извршење казне затвора упућује основни суд на чијем подручју је седиште завода у коме је осуђени притворен.

Налог за извршење казне

Члан 56.

Надлежни суд писмено налаже осуђеном да се одређеног дана јави на извршење казне затвора.

Уз налог се доставља и обавештење о времену када осуђени треба да се јави у завод, о дозвољеним стварима које може да унесе у завод, и другим околностима значајним за извршење казне.

Рок између пријема налога и дана јављања не може бити краћи од осам ни дужи од 15 дана.

Надлежни суд обавештава завод о датуму када осуђени треба да се јави и уз обавештење доставља извршну одлуку с подацима о личности осуђеног прибављеним током кривичног поступка, као и одлуку којом је одложено извршење казне.

Почетак извршења казне и трошкови превоза

Члан 57.

Завод одмах обавештава надлежни суд да се осуђени јавио на извршење казне затвора.

Почетак извршења казне рачуна се од дана када се осуђени јавио у завод на извршење казне.

Ако се осуђени не јави на извршење казне у року од три дана од дана када је требало да се јави на извршење, завод обавештава надлежни суд.

Завод надокнађује осуђеном трошкове превоза јавним саобраћајем од пребивалишта, односно боравишта до седишта завода.

Трошкове довођења у завод сноси осуђени.

Почетак извршења казне у случају довођења, односно издавања потернице

Члан 58.

У случају из члана 57. став 3. овог закона суд наређује довођење, а ако се осуђени крије или је у бекству, наређује издавање потернице и о томе обавештава завод.

У случају из става 1. овог члана почетак извршења казне затвора рачуна од дана када је осуђени лишен слободе.

IV. ОДЛАГАЊЕ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

1. Одлагање извршења казне затвора на молбу осуђеног

Разлози и трајање одлагања извршења казне затвора

Члан 59.

Извршење казне затвора може се одложити:

1) ако је осуђени оболео од тешке акутне болести – док болест траје или због тешке хроничне болести, ако се стање осуђеног знатно погорша, а нема услова за лечење у заводу или Специјалној затворској болници;

2) ако је осуђена жена навршила шести месец трудноће или има дете млађе од једне године – најдуже до навршене треће године живота детета;

3) због смрти или тешке болести брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојитеља осуђеног – најдуже три месеца од дана одлагања;

4) ако је супруга осуђеног на три месеца пред порођајем или је од њеног порођаја протекло мање од шест месеци, а нема других чланова домаћинства који би јој помогли – најдуже шест месеци од дана одлагања;

5) ако су заједно са осуђеним на извршење казне позвани његов брачни друг или други члан заједничког домаћинства или је неко од њих већ у затвору – најдуже шест месеци од дана одлагања;

6) ако је осуђеном одлагање потребно због неодложних пољских или сезонских радова или радова изазваних каквим удесом, а у породици осуђеног нема потребне радне снаге – најдуже три месеца од дана одлагања;

7) ако је осуђени обавезан да заврши започети посао услед чијег неизвршења може настати знатна штета – најдуже три месеца од дана одлагања;

8) ако је осуђеном одлагање потребно због завршетка школовања – најдуже шест месеци од дана одлагања;

9) ако је осуђеном одлагање потребно за полагање већ пријављеног испита – најдуже два месеца од дана одлагања.

Даном одлагања извршења казне затвора сматра се дан када је донето решење о одлагању.

Поступак одлагања извршења казне затвора

Члан 60.

Молбу за одлагање извршења казне затвора подноси осуђени.

У молби се наводе разлози за одлагање, прилажу се докази који потврђују наведене разлоге и назначавача време за које се одлагање тражи.

Осуђени који се налази на издржавању казне затвора не може поднети молбу за одлагање наредне казне затвора.

Рок за подношење молбе за одлагање

Члан 61.

Молба за одлагање извршења казне затвора подноси се у року од три дана од пријема налога за извршење казне.

Ако је тешка акутна болест осуђеног или смрт његовог брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојитеља уследила после истека рока од три дана, молба се може поднети до дана када осуђени треба да се јави на извршење казне.

Подношење молбе за одлагање

Члан 62.

Молба за одлагање извршења казне затвора подноси се председнику надлежног основног суда.

Кад уз молбу нису приложени докази, председник основног суда налаже осуђеном да доказе достави у року од осам дана, са упозорењем да ће се молба одбацити.

Доношење одлуке по молби

Члан 63.

Председник основног суда је дужан да поводом молбе за одлагање извршења казне затвора донесе решење у року од три дана од пријема молбе.

Неблаговремену молбу, молбу коју поднесе неовлашћено лице и молбу уз коју нису благовремено приложени докази, председник основног суда одбацује.

Жалба на првостепено решење

Члан 64.

Осуђени може против првостепеног решења изјавити жалбу председнику надлежног вишег суда.

Жалба се подноси у року од три дана од пријема решења.

Председник вишег суда је дужан да о жалби одлучи у року од три дана од њеног пријема.

Решење којим се одлучује о одлагању доставља се заводу без одлагања.

Одложно дејство молбе

Члан 65.

Молба за одлагање извршења казне затвора задржава извршење казне до правноснажности решења о молби.

Председник надлежног основног суда који приликом одбијања други пут поднете молбе утврди да се право на молбу злоупотребљава, одлучиће да жалба не задржава извршење казне.

Обавеза подношења извештаја

Члан 66.

Осуђени коме је извршење казне затвора одложено због тешке акутне болести дужан је да једном у три месеца, а на захтев надлежног суда и чешће, суду подноси извештај установе у којој се лечи о свом здравственом стању.

Опозив и обустава одлагања извршења казне затвора

Члан 67.

Председник надлежног основног суда опозива одлагање извршења казне затвора ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је одлагање одобрио или осуђени одлагање користи противно одобреној сврси.

Ако је у случајевима из члана 59. став 1. тачка 2) овог закона дошло до смрти новорођенчета или детета, одлагање се обуставља када истекну шест месеци од тог дана.

Жалба на решење о опозиву и обустави одлагања извршења казне затвора

Члан 68.

Против решења о опозиву и обустави одлагања извршења казне затвора осуђени има право жалбе под истим условима као против решења којим је одлучено о молби за одлагање.

Жалба одлаже извршење решења.

**2. Одлагање извршења казне затвора
поводом ванредних правних средстава**

Члан 69.

Суд који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка поднетог у корист осуђеног може одложити извршење казне затвора и пре правноснажности решења о дозволи понављања поступка.

3. Одлагање извршења казне на захтев јавног тужиоца

Члан 70.

Надлежни суд увек дозвољава одлагање извршења казне на захтев надлежног јавног тужиоца до доношења одлуке о употребљеном правном средству.

Одлука о одлагању извршења казне престаје да важи ако јавни тужилац правно средство не употреби у року од 30 дана од дана пријема одлуке о одлагању.

V. ПРИЈЕМ И РАЗВРСТАВАЊЕ ОСУЂЕНОГ У ЗАВОДУ

Пријем осуђеног

Члан 71.

Приликом ступања у завод најпре се утврђује идентитет осуђеног, обавља лекарски преглед и отвара здравствени картон, после чега му се одређује матични број који се одређује према редоследу доласка осуђеног у завод у току календарске године и користи се све време издржавања казне.

Осуђени се приликом ступања у завод упознаје с правима и обавезама које има за време издржавања казне.

Текст овог закона и прописа о кућном реду завода доступни су осуђеном све време издржавања казне, на језику који је у употреби у заводу, у складу са законом који уређује службену употребу језика и писма.

Осуђени који је неписмен, не може да чита или је глувонем, или не познаје језик, о правима и обавезама биће упознат усмено или уз помоћ тумача, односно преводиоца.

Завод је дужан да омогући осуђеном да се одмах по пријему јави породици или лицу које он одреди.

Ако осуђени има малолетну децу или лице о коме се искључиво стара, завод о томе извештава надлежни орган старатељства.

Фотографисање, мерење и бележење особених знака

Члан 72.

Осуђени се фотографише, узимају му се отисци папиларних линија са прстију, мери се његова телесна тежина, висина, бележи лични опис, особени знаци, тетоваже, и друга обележја ако их има.

Поступање са личним стварима осуђеног

Члан 73.

Личне ствари осуђеног, које према пропису о кућном реду завода осуђени не сме да поседује, стављају се на депозит или се предају, односно достављају о трошку осуђеног, лицу које он одреди, о чему се издаје потврда. Кварљиве ствари се уништавају, о чему се саставља записник чији примерак се уручује осуђеном.

Прописом који уређује кућни ред завода уређује се које ствари осуђени може задржати.

Разврставање и накнадно разврставање осуђеног

Члан 74.

Након ступања у завод, осуђени се упућује у пријемно одељење, где се може задржати најдуже 30 дана.

У пријемном одељењу се упознаје личност осуђеног, утврђује степен ризика, капацитет за промену и индивидуалне потребе у циљу одређивања индивидуализованог програма поступања и његовог разврставања у затворено, полуотворено или отворено одељење, у складу са прописом министра надлежног за послове правосуђа који уређује третман, програм поступања, разврставање и накнадно разврставање осуђених.

Разврставање осуђеног врши се на основу процењеног степена ризика, врсте кривичног дела, висине изречене казне, здравственог стања, односа осуђеног према кривичном делу, облика кривице, раније осуђиваности и других критеријума утврђених прописом министра надлежног за послове правосуђа који уређује третман, програм поступања, разврставање и накнадно разврставање осуђених.

Током извршења казне затвора, у зависности од степена остваривања програма поступања, програм поступања може се изменити и накнадно разврставати осуђеног у групу са већим или мањим степеном посебних права и погодности.

Осуђени се накнадно разврстава у групу са већим степеном посебних права и погодности када остварује програм поступања, индивидуалне циљеве или када му је накнадно утврђен мањи степен ризика.

Осуђени се накнадно разврстава у групу са мањим степеном посебних права и погодности на основу изречене дисциплинске казне за тежи дисциплински преступ или накнадно утврђеног повећаног степена ризика.

Осуђени се може накнадно разврстати у групу са мањим степеном посебних права и погодности на основу изречене дисциплинске казне за лакши дисциплински преступ, покретања новог кривичног поступка или изречене нове казне затвора.

Одлука о програму поступања, разврставању и накнадном разврставању

Члан 75.

Одлуку о програму поступања и накнадном разврставању доноси управник завода на образложен предлог стручног тима, који се заснива на оцени испуњености услова прописаних прописом министра надлежног за послове правосуђа који уређује третман, програм поступања, разврставање и накнадно разврставање осуђених.

Стручни тим састављен је од представника служби завода. У заводима где нема служби за третман и здравствену заштиту, чланове стручног тима

чине запослени одговарајуће струке који процењују степен ризика и здравствено стање осуђеног.

Одлука о програму поступања и одлука о накнадном разврставању доставља се осуђеном најкасније у року од три дана од дана доношења одлуке.

Против одлуке о накнадном разврставању осуђени има право жалбе директору Управе, у року од три дана од дана пријема одлуке. Жалба не одлаже извршење одлуке.

Против одлуке директора Управе по жалби на одлуку о накнадном разврставању, осуђени може поднети захтев за судску заштиту судији за извршење.

Министар надлежан за послове правосуђа доноси пропис који уређује третман, програм поступања, разврставање и накнадно разврставање осуђених.

VI. ПОЛОЖАЈ ОСУЂЕНОГ

1. Права осуђеног

Право на човечно поступање

Члан 76.

Свако мора поштовати достојанство осуђеног.

Нико не сме угрозити телесно и душевно здравље осуђеног.

Смештај

Члан 77.

Осуђени има право на смештај који одговара савременим хигијенским условима и месним климатским приликама.

Разврставање осуђеног у просторије за заједнички боравак и спаваонице спровешће се уз брижљиву оцену свих околности и података евидентираних у пријемном одељењу, посебно имајући у виду узраст, личне особине и склоности, као и друга својства од којих зависи међусобни утицај и опасност од међусобног физичког и психичког угрожавања.

Осуђени са инвалидитетом има право на смештај примерен врсти и степену његових потреба.

Смештај трудница, породилџа и мајки

Члан 78.

Труднице, породилџе и мајке које негују децу смештају се одвојено од осталих осуђених жена.

Просторије у којима осуђени живе и раде

Члан 79.

Просторије у којима осуђени живе и раде морају бити чисте, суве, проветрене, загрејане и довољно осветљене, како природним, тако и вештачким светлом које омогућава читање и рад без сметњи за вид. Спаваоница мора бити толико пространа да на сваког осуђеног дође најмање осам кубних метара и четири квадратна метра простора.

Просторије морају имати примерене санитарне уређаје и средства за личну хигијену.

Сваки осуђени има право на засебан лежај.

*Слободно време осуђеног***Члан 80.**

Осуђени има право да изван затворених просторија на свежем ваздуху, у слободно време, проведе најмање два часа дневно.

Осуђени, коме године и телесне способности то дозвољавају, има право у слободно време на организовану физичку активност, укључујући и право да заједно са другим осуђеницима користи спортске терене и опрему.

*Хигијена у заводу***Члан 81.**

Осуђени морају одржавати личну хигијену и хигијену одеће и просторија у којима бораве.

Завод је дужан да обезбеди прибор и средства за одржавање хигијене.

У заводима се редовно контролишу хигијена осуђених и просторија у којима бораве.

*Исхрана***Члан 82.**

Осуђени има право на исхрану подобну да одржи његово добро здравље и снагу, на три оброка дневно чија укупна вредност не сме бити мања од 12.500 џула.

Осуђени који ради на тежим пословима, болесник, трудница и породилжа има право на исхрану коју им одреди лекар.

Осуђеном се обезбеђује исхрана водећи рачуна о његовим верским уверењима, а према могућностима завода.

Лекар или друго стручно лице проверава, пре деобе оброка, квалитет исхране и налаз уноси у одговарајућу књигу.

*Вода за пиће***Члан 83.**

Осуђеном у свако доба мора бити доступна вода за пиће.

Здравствена исправност хране и воде у заводима редовно се надзиру.

Пропис који уређује исхрану осуђених доноси министар надлежан за послове правосуђа.

*Одећа, рубље и обућа***Члан 84.**

Осуђени има право на бесплатно рубље, одећу и обућу који су прилагођени месним климатским приликама.

Ако то захтева посао који обавља, осуђени има право на посебну радну одећу, обућу и опрему.

Пропис који уређује одећу, обућу, рубље и постељину осуђених доноси министар надлежан за послове правосуђа.

*Изглед одеће и ношење сопствене одеће***Члан 85.**

Одећа осуђеног не сме деловати омаловажавајуће ни понижавајуће.

У заводу и одељењима отвореног и полуотвореног типа осуђени има право да носи сопствену одећу и обућу.

Дописивање

Члан 86.

Осуђени има право да надлежним органима упућује поднеске.

Страни држављанин се може поднеском обратити дипломатско-конзуларном представнику земље чији је држављанин, односно државе која штити његове интересе, а осуђени чије интересе не штити ниједна држава може се поднеском обратити надлежним органима Републике Србије и надлежним међународним организацијама.

Завод издаје осуђеном потврду о пријему писмена која садржи име пошиљаоца, датум и број под којим је заведено писмо.

Осуђени поднеске прима и упућује преко завода, о свом трошку.

Управник завода на молбу осуђеног који нема новчаних средстава може одобрити слање поднесака о трошку завода.

Ограничење права на дописивање

Члан 87.

Осуђени има неограничено право на дописивање о свом трошку.

У заводу затвореног и затвореног типа са посебним обезбеђењем или затвореном одељењу завода, на предлог управника завода или директора Управе, судија за извршење надлежан према седишту завода може донети одлуку да се текст писама надзире ако се на тај начин доприноси откривању или спречавању нових кривичних дела. Из истих разлога судија за извршење може ускратити дописивање.

Одлука из става 2. овог члана преиспитује се на свака два месеца.

Против одлуке суда из става 2. овог члана, осуђени има право жалбе у року од три дана већу суда. Жалба не одлаже извршење одлуке.

У случају сумње да се писмена кореспонденција користи за слање и примање недозвољених ствари, писмо упућено осуђеном, као и писмо које он упућује, отвориће се у његовом присуству и прегледати. Недозвољене ствари ће се одузети.

Телефонски разговор

Члан 88.

Осуђени има право на телефонски разговор у складу са одредбама прописа који уређује кућни ред завода, о свом трошку.

Одредбе члана 87. ст. 2. до 4. овог закона сходно се примењују и на надзирање телефонског разговора.

Правна помоћ

Члан 89.

Осуђени има право на правну помоћ у вези са извршењем казне затвора, а завод је дужан да му такву помоћ пружа.

Завод упућује осуђеног на начин остваривања других облика правне помоћи.

Посете

Члан 90.

Осуђени има право двапут месечно на посету брачног друга, деце, родитеља, усвојеника, усвојитеља и осталих сродника у правој линији и у побочној линији до четвртог степена крвног и тазбинског сродства, као и хранитеља, храњеника и старатеља.

Управник завода може осуђеном одобрити и посете других лица.

Посете браниоца или пуномоћника

Члан 91.

Осуђени има право да га посети бранилац или пуномоћник који га заступа, или кога је он позвао ради давања пуномоћја о заступању.

Посете страном држављанину

Члан 92.

Страни држављанин има право на посету и дипломатско-конзуларног представника земље чији је држављанин, односно државе која штити његове интересе, а осуђени чије интересе не штити ниједна држава има право на посету надлежних органа и организација Републике Србије и надлежних међународних организација.

Осуђени даје писмену сагласност на посету из става 1. овог члана.

Дипломатско-конзуларни представник стране државе и представник надлежне међународне организације писмено ће обавестити завод о датуму и времену посете.

Трајање посете

Члан 93.

Посета траје најкраће један час.

Време, трајање, начин посете и изглед просторије за посету уређују се прописом о кућном реду завода.

Посете у посебној просторији

Члан 94.

Осуђени има право да једном у два месеца борави с брачним другом, децом или другим блиским лицем три часа у посебним просторијама завода.

Начин остварења права лица из става 1. овог члана, изглед посебне просторије и одређивање круга блиских лица уређују се прописом о кућном реду завода.

Ограничење права на боравак у посебној просторији

Члан 95.

За време издржавања дисциплинске мере упућивања у самицу осуђени нема право на боравак у посебној просторији.

Пријем пакета

Члан 96.

Осуђени има право на пријем пакета двапут месечно.

Пакети се пре уручења прегледају у присуству осуђеног.

Тежина и допуштена садржина пакета уређују се прописом о кућном реду завода.

Пријем новчаних пошиљки

Члан 97.

Осуђени има право на неограничен пријем и слање новчаних пошиљки.

Новац који осуђени прима депонује се на новчани депозит.

Месечни износ новца којим осуђени слободно располаже је износ просечне зараде у Републици Србији за претходни месец према последњим подацима органа надлежног за послове статистике.

Рад и права на основу рада

Члан 98.

Рад осуђеног је саставни део програма поступања.

Сврха рада је да осуђени стекне, одржи и повећа своје радне способности, радне навике и стручно знање како би му се омогућили услови за успешну реинтеграцију.

У оквиру извршења програма поступања, осуђени је обавезан да извршава радне задатке и обавезе.

Сврха рада

Члан 99.

Рад осуђених мора бити сврсисходан и не сме бити понижавајући.

Постизање економске користи од рада осуђених не сме штетити остварењу сврхе тог рада.

Врста посла

Члан 100.

Врста посла одређује се према психичким и физичким способностима, стручним квалификацијама, израженим жељама осуђеног и према могућностима завода.

Психичке и физичке способности осуђеног за рад процењује стручни тим завода.

Упошљавање осуђених

Члан 101.

Осуђени се упошљава у заводу или изван завода.

Уређење и начин рада у заводу треба да су што сличнији уређењу и начину рада изван завода.

О упошљавању осуђених води се посебна евиденција.

Заводу припада тржишна накнада за рад осуђених изван завода.

Рад на радном месту на коме је осуђени запослен

Члан 102.

На молбу лица које је први пут осуђено на казну затвора до шест месеци, директор Управе може одобрити да за време трајања казне обавља послове на радном месту на коме је било запослено у време пријема налога за

извршење казне, ако за то постоје оправдани разлози, а кривично дело за које је осуђено није у вези с тим пословима.

Против одлуке директора Управе из става 1. овог члана осуђени има право жалбе судији за извршење.

Радно време осуђених

Члан 103.

Радно време осуђеног може трајати до 40 часова недељно, а изузетно може трајати и дуже, под условима одређеним законом.

Осуђени који похађа наставу општег или стручног образовања ради сразмерно краће радно време.

Осуђени може изван радног времена да се упосли највише два часа дневно на одржавању чистоће и другим текућим пословима у заводу.

Урачунавање у радни стаж

Члан 104.

Рад осуђеног не урачунава се у стаж осигурања.

Кад се сходно прописима о условима за стручну квалификацију и само време проведено на раду признаје за стицање стручне квалификације, признаје се за ту квалификацију и време проведено на истој врсти посла током издржавања казне затвора.

Накнада за рад

Члан 105.

Осуђени има право на накнаду за рад, која се исплаћује једном месечно.

Накнада за рад износи најмање 20% од најниже цене рада у Републици Србији, с тим да се за рад дужи од пуног радног времена увећава за 50%.

На накнаду за рад не плаћају се порези и доприноси.

Награда за рад

Члан 106.

Управник завода може осуђеног новчано наградити за успехе у раду.

Највиши износ накнаде и награде за рад одређује директор Управе.

Располагање накнадом и наградом за рад

Члан 107.

Осуђени може слободно располагати са накнадом и наградом за рад. Одређени проценат накнаде и награде осуђеног може се ставити на штедњу.

Заштита на раду

Члан 108.

Осуђени ужива заштиту на раду сходно прописима који уређују заштиту на раду.

Осуђени који је без своје кривице привремено неспособан за рад има право на накнаду сходно прописима који уређују здравствено осигурање.

Завод подмирује најнужније потребе осуђеног који без своје кривице не ради, а нема сопствених средстава.

*Одмори***Члан 109.**

Осуђени има право на дневни, недељни и годишњи одмор сходно закону који уређује права из радног односа.

Годишњи одмор користи се у посебним просторијама завода.

За време годишњег одмора осуђени прима накнаду за рад као да ради, у смислу овог закона.

*Одсуство са рада осуђене жене***Члан 110.**

Осуђена жена има право на одсуство са рада због трудноће, порођаја и материнства, сходно закону који уређује права из радног односа.

*Интелектуална својина***Члан 111.**

За дела из области интелектуалне својине створена за време издржавања казне затвора, осуђеном припадају права сходно закону који уређује права на интелектуалну својину.

*Подзаконски пропис о раду осуђеног***Члан 112.**

Пропис који уређује рад осуђеног доноси министар надлежан за послове правосуђа.

*Здравствена заштита***Члан 113.**

Осуђени има право на здравствену заштиту у складу са законом који уређује здравствену заштиту и одредбама овог закона.

Осуђеном ће се обезбедити лекови са позитивне листе.

Осуђени коме се у заводу не може пружити одговарајућа здравствена заштита, на предлог лекара, упућује се у Специјалну затворску болницу или другу здравствену установу, а трудница ради порођаја у породилиште.

Време проведено на лечењу урачунава се у казну затвора.

*Лечење осуђеног***Члан 114.**

Лечење осуђеног се спроводи уз његов пристанак.

Присилно храњење осуђеног није дозвољено.

Ако осуђени одбијањем лечења или хране озбиљно угрози своје здравље или живот примениће се друге медицинске мере које одреди лекар.

Здравствени преглед осуђеног врши се само у присуству здравственог радника, осим ако здравствени радник другачије не затражи.

Осуђени има право да буде упознат са налазима о његовом здравственом стању и садржином његовог здравственог картона, осим у случајевима предвиђеним прописима који уређују здравствену заштиту. Осуђени има право да фотокопира своју медицинску документацију о свом трошку.

Уз писмену сагласност осуђеног, завод може затражити медицинску документацију од здравствене установе у којој се осуђени лечио пре ступања на извршење казне.

Осуђеном се мора омогућити да користи услуге зубног лекара.

У заводу се може образовати посебно одељење за одвикавање од психоактивних супстанци.

Пропис који уређује рад одељења за одвикавање од психоактивних супстанци и спровођење програма одвикавања од психоактивних супстанци доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Обавезе лекара

Члан 115.

Лекар у заводу дужан је да:

1) прегледа сваког осуђеног одмах након пријема у завод, по повратку у завод са привременог одсуства и пре отпуштања из завода;

2) приликом пријема у завод и увек када је то потребно, установи да ли је осуђени физички или душевно оболео и процени његову радну способност;

3) одмах прегледа осуђеног који се жали да је болестан или постоје знаци да је болестан;

4) свакодневно прегледа осуђеног који је болестан или одбија храну или воду;

5) контролише смештај, исхрану, хигијену, санитарне и друге услове од којих зависи здравље осуђених;

6) води посебну евиденцију о повредама осуђених и обавештава управника завода о било ком знаку или индикацији да је према осуђеном примењено насиље. Лекар је дужан да у извештају о утврђеним повредама унесе и наводе осуђеног лица о начину настанка повреде, као и да изнесе своје мишљење о повезаности навода осуђеног и насталих повреда;

7) надзире рад апотеке и медицинског особља које евидентира, издаје и даје прописану терапију осуђеном.

Обавештавање управника завода

Члан 116.

Лекар у заводу дужан је да управнику завода у писменој форми:

1) подноси периодичне извештаје о здравственом стању осуђених;

2) поднесе извештај увек када установи да је физичко или душевно стање осуђеног нарушено или угрожено због продужења или начина издржавања казне и да препоручи мере за поступање са тим лицем, укључујући и могућност прекида извршења казне;

3) даје налазе и препоруке о количини и квалитету хране за осуђене;

4) даје налазе и препоруке о побољшању хигијене у заводу и код осуђених, стању санитарних услова и уређаја, грејања, осветљења и проветравања у просторијама у којима бораве осуђени;

5) даје налазе и препоруке у вези са неопходним физичким активностима осуђених.

Управник завода дужан је да без одлагања предузима мере из става 1. овог члана које му препоручи лекар.

Специјалистички преглед

Члан 117.

На захтев осуђеног, управник завода може му одобрити специјалистички преглед, ако такав преглед није одредио лекар, уз претходно прибављено мишљење лекара о разлозима одбијања.

Трошкове прегледа из става 1. овог члана сноси осуђени, ако управник завода другачије не одреди.

Обавештење блиских лица

Члан 118.

О озбиљној угрожености здравља или живота осуђеног, или о његовом премештају у заводску болницу или другу здравствену установу, завод ће одмах обавестити његовог брачног друга, децу, усвојенике или лице са којим је до одласка на извршење казне живео у ванбрачној или каквој другој трајној заједници, а ако их осуђени нема тада његове родитеље, усвојитеља, браћу, сестре или даље сроднике.

Права осуђене жене која има дете

Члан 119.

Осуђена жена која има дете може задржати дете до истека казне, а најдуже до навршене друге године живота детета, после чега родитељи детета споразумно одлучују да ли ће дете поверити на чување оцу, осталим сродницима или другим лицима.

Кад се родитељи не споразумеју или је њихов споразум на штету детета, о поверавању детета одлучује суд надлежан према пребивалишту, односно боравишту мајке у време осуде.

Помоћ стручног особља

Члан 120.

Осуђена жена која има дете има право на помоћ стручног особља завода.

У одсуству непосредне мајчине бриге, детету се омогућава одговарајући смештај у посебну просторију завода и стручна нега, која одговара стандарду дечијих установа.

Порођај осуђене жене, њена нега и смештај и нега детета у заводу су бесплатни.

Обавештавање

Члан 121.

Осуђени има право да набавља дневну и периодичну штампу о свом трошку и да користи друга средства јавног обавештавања.

Осуђени може да чита књиге из библиотеке завода и књиге које сам прибави.

Образовање

Члан 122.

Осуђени има право на основно и средње образовање, које се сходно прописима који уређују образовање организује у заводу.

Завод организује и друге видове образовања осуђених.

Ванредно школовање

Члан 123.

Управник завода може осуђеном одобрити ванредно школовање ако се програм образовања може ускладити са безбедносном проценом.

Трошкове ванредног школовања сноси осуђени.

Подзаконски пропис о образовању осуђених

Члан 124.

Из исправе о стицању образовања не сме бити видљиво да је образовање осуђеног стечено за време издржавања казне.

Пропис којим се уређује образовање осуђених споразумно доноси министар надлежан за послове правосуђа и министар надлежан за послове образовања.

Верска права

Члан 125.

Осуђени има право:

- 1) на верски обред;
- 2) да држи и чита верску литературу;
- 3) да га посети свештено лице или други верски службеник.

Ако у заводу постоји довољан број осуђених исте вероисповести, на њихов захтев, управник завода ће дозволити свештеном лицу или другом верском службенику те вероисповести да их редовно посећује или да у заводу има редовну службу или наставу.

Осуђени слободно одлучује да ли ће да присуствује верском обреду или посети свештеног лица, односно другог верског службеника.

Верски обред обавља се у посебној, прикладној просторији завода.

Време, трајање и начин коришћења верских права уређују се прописом о кућном реду завода.

Поднесак, притужба и жалба

Члан 126.

Осуђени се може, ради остваривања својих права, поднеском обратити начелнику или другом овлашћеном лицу из одговарајуће службе завода.

Лице из става 1. овог члана дужно је да у року од пет дана од дана предаје поднеска, писмено и образложено одговори на поднесак осуђеног.

Осуђени има право притужбе управнику завода због повреде права или других неправилности које су му у заводу учињене.

Осуђени може поднети притужбу из става 3. овог члана у року од три месеца од дана настанка повреде права или друге неправилности, а изузетно у року од шест месеци ако је постојала објективна спреченост.

Притужбу која је неразумљива управник завода ће вратити осуђеном ради појашњења навода. Рок за достављање појашњења је 48 часова.

Ако осуђено лице не достави појашњење у остављеном року, притужба ће бити одбачена.

Ако се притужба односи на угрожавање или повреду тела или здравља осуђеног, управник завода ће наредити да лекар одмах прегледа осуђеног и да о томе сачини извештај.

Управник завода или лице које он овласти дужан је да испита притужбу осуђеног и да у року од 15 дана донесе решење.

Ако се утврди да су наводи из притужбе основани, управник или лице које он одреди, одмах ће наложити отклањање утврђених неправилности.

Ако отклањање неправилности није могуће, управник ће налогом забранити њено даље понављање.

Осуђени који не добије одговор на притужбу или није задовољан донетим решењем има право да у року од осам дана од дана пријема решења поднесе жалбу директору Управе.

Директор Управе дужан је да о жалби одлучи у року од 30 дана од дана пријема жалбе.

Притужба директору Управе

Члан 127.

Ако осуђени сматра да је његово право повређено поступањем управника, може поднети притужбу директору Управе.

Ако директор Управе или лице које он овласти утврди да притужба није поднета из разлога наведеног у ставу 1, притужбу ће доставити надлежном органу и о томе ће обавестити осуђеног.

Директор Управе или лице које он овласти може да испита основаност притужбе и непосредним увидом у документацију завода, разговором са управником и запосленима у заводу, разговором са осуђеним који је поднео притужбу и другим осуђенима, без присуства запослених у заводу.

Ако се утврди да је притужба основана, директор Управе ће наложити да се отклони повреда права осуђеног.

Ако отклањање неправилности није могуће, директор Управе ће забранити њено даље понављање.

Ако сматра да је до повреде права осуђеног дошло услед поступања запосленог, директор Управе обавестиће писмено управника завода и лице овлашћено за вршење надзора, а ако сматра да је до повреде права осуђеног дошло услед поступања управника обавестиће лице овлашћено за вршење надзора.

Притужба овлашћеном лицу

Члан 128.

Осуђени има право да се без присуства запослених лица у заводу притужи овлашћеном лицу које надзире рад завода.

2. Проширена права и погодности осуђеног

Члан 129.

Осуђеном који се посебно добро влада и залаже и остварује напредак у донетом програму поступања управник завода може доделити:

- 1) проширено право на пријем пакета;
- 2) проширено право на број посета;
- 3) проширено право на круг лица која могу посетити осуђеног (даљи сродници, пријатељи и други);
- 4) проширено право на пријем посета без надзора у просторијама за посете;
- 5) проширено право на пријем посета у посебним просторијама;
- 6) проширено право на пријем посета изван завода;
- 7) проширено право на погоднији смештај.

Управник завода може под условима из става 1 овог члана одобрити осуђеном и следеће погодности:

- 1) слободан излазак у град;
- 2) посету породици и сродницима о викенду и празницима;
- 3) наградно одсуство из завода до седам дана у току године;
- 4) коришћење годишњег одмора изван завода.

Из посебно оправданих разлога, управник завода може осуђеном одобрити и ванредни излазак или одсуство из завода до седам дана.

Одлуку о додељивању проширених права и погодности управник завода доноси на образложен предлог стручног тима, у складу са прописом који уређује третман, програм поступања, разврставање и накнадно разврставање осуђених.

У случају да осуђени престане да испуњава услове из става 1. овог члана, стручни тим завода може управнику предложити одузимање неких од додељених проширених права и погодности.

Одлуку о одузимању проширених права и погодности доноси управник завода.

Против одлуке из става 6. овог члана може се изјавити жалба директору Управе у року од три дана од дана пријема одлуке. Жалба не одлаже извршење одлуке.

Против одлуке директора Управе по жалби на одлуку о одузимању проширених права и погодности, осуђени може поднети захтев за заштиту судији за извршење.

3. Премештај осуђеног

Члан 130.

Директор Управе може, по предлогу управника завода, преместити осуђено лице из једног завода у други када је то оправдано због спровођења програма поступања или одржавања реда и безбедности у заводу.

Директор Управе може, из разлога безбедности, осуђеног преместити по службеној дужности.

Против одлуке директора Управе којом се одређује премештај, осуђени има право жалбе судији за извршење.

*Јављање породици после премештаја***Члан 131.**

Завод у који је осуђени премештен дужан је да одмах после премештаја осуђеном омогући да се јави породици или лицу које он одреди, о трошку завода.

4. Прекид извршења казне затвора*Прекид извршења казне одлуком директора Управе***Члан 132.**

На молбу осуђеног или предлог управника завода, директор Управе може одобрити прекид извршења казне затвора ако настану разлози из члана 59. став 1. овог закона због којих би се њено извршење могло одложити.

Против одлуке директора Управе из става 1. овог члана дозвољена је жалба судији за извршење.

*Прекид због основаности молбе за одлагање извршења казне***Члан 133.**

Кад је осуђени упућен у завод и ступио је на издржавање казне затвора пре правноснажности решења којим се одлучује о молби за одлагање извршења казне, а касније се утврди да је молба била основана, одлуком директора Управе прекида се извршење казне затвора, у складу са одлуком суда о одлагању извршења казне.

У случају из става 1. овог члана време издржане казне затвора не урачунава се у трајање прекида.

*Прекид извршења казне затвора поводом ванредног правног средства***Члан 134.**

Суд који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка поднетог у корист осуђеног може прекинути извршење казне затвора и пре правноснажности решења о дозволи понављања поступка.

*Прекид извршења казне на захтев јавног тужиоца***Члан 135.**

Извршење казне затвора на захтев надлежног јавног тужиоца прекида се и траје до доношења одлуке о правном леку.

Одлуку о прекиду из става 1. овог члана доноси суд надлежан да одлучује о правном леку.

Ако јавни тужилац не поднесе правни лек у року од 30 дана од дана пријема одлуке о прекиду извршења казне затвора, суд надлежан за извршење казне ће без одлагања осуђеног упутити на издржавање остатка казне.

Јавни тужилац је дужан да обавести суд и завод о поднетом правном леку, односно да правни лек неће поднети.

*Опозив прекида извршења казне затвора и спровођење осуђеног на даље извршење казне***Члан 136.**

Директор Управе опозива прекид извршења казне затвора ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је прекид одобрио или да осуђени прекид користи противно одобреној сврси.

Ако се осуђени после истека или опозива прекида извршења казне не јави у завод, завод о томе одмах обавештава полицију која осуђеног спроводи на даље извршење казне.

Дејства прекида извршења казне затвора

Члан 137.

Време прекида извршења казне затвора не урачунава се у издржану казну.

За време прекида извршења казне осуђеном не припадају права предвиђена овим законом.

Сходна примена одредаба о одлагању извршења казне затвора

Члан 138.

На прекид извршења казне затвора сходно се примењују одредбе овог закона којим се уређује одлагање извршења казне затвора.

5. Смрт осуђеног

Члан 139.

У случају смрти осуђеног одмах се обавештавају полиција и јавни тужилац, а затим његов брачни друг, деца и усвојеник, а ако их осуђени нема – његови родитељи, усвојитељ, брат, сестра, даљи сродници или лице које је он одредио.

О смрти осуђеног обавештава се и суд који је донео првостепену одлуку, суд надлежан за извршење и матичар.

Предаја посмртних остатака

Члан 140.

Посмртни остаци осуђеног и његове личне ствари предају се породици осуђеног или лицу које је он одредио.

Ако осуђени нема породицу, или породица, односно лице које је он одредио, не прихвати посмртне остатке, посмртни остаци осуђеног сахрањују се о трошку завода.

VII. МЕРЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ РЕДА И БЕЗБЕДНОСТИ

1. Опште одредбе

Члан 141.

Током извршења казне затвора осуђени је дужан да се понаша у складу са законом и прописима донетим на основу закона, као и по налозима службених лица, осим ако би извршење налога било противправно.

У циљу одржавања реда и безбедности у заводу, према осуђеном се могу применити само оне мере за одржавање реда и безбедности које су утврђене овим законом и прописима донетим на основу овог закона и само у мери у којој је то неопходно.

У примени мера за одржавање реда и безбедности не сме се применити строжа мера од неопходно потребне с обзиром на околности њене примене и садржину мере.

Мере за одржавање реда и безбедности су мере принуде и посебне мере.

2. Мере принуде

*Услови за примену мере принуде***Члан 142.**

Мере принуде према осуђеном се могу применити само када је неопходно да се спречи:

- 1) бекство осуђеног;
- 2) физички напад на друго лице;
- 3) наношење повреде другом лицу;
- 4) самоповређивање;
- 5) проузроковање знатне материјалне штете;
- 6) активан и пасиван отпор осуђеног.

Под активним отпором подразумева се свако супротстављање осуђеног законитим службеним мерама, радњама и налозима службеног или овлашћеног лица које се врши заклањањем или држањем за лице или предмет, отимањем, стављањем у изглед да ће се лице напасти или предузимањем сличне радње.

Под пасивним отпором подразумева се свако супротстављање осуђеног законитим службеним мерама, радњама и налозима службеног или овлашћеног лица које се врши оглушивањем или заузимањем клечећег, седећег, лежећег или сличног положаја.

Мера принуде се може применити и према лицу које противправно ослобађа осуђеног или противправно улази у просторије завода. Ово лице се задржава до доласка овлашћених лица полиције.

*Врсте мера принуде***Члан 143.**

Мере принуде су:

- 1) употреба физичке снаге;
- 2) везивање;
- 3) издвајање;
- 4) употреба гумене палице;
- 5) употреба шмркова са водом;
- 6) употреба хемијских средстава;
- 7) употреба ватреног оружја.

Приликом примене мере принуде користи се она мера која најмање угрожава живот и здравље лица према коме се примењује, којом се успешно савлађује отпор и која је сразмерна опасности која прети.

*Примена мере принуде и лекарски преглед***Члан 144.**

О намери примене мере принуде усмено и јасно се упозорава лице према којем ће се мера применити, осим ако се ради о истовременом или непосредно предстојећем противправном нападу.

Употребу шмркова са водом и хемијских средстава може наредити само управник завода.

Непосредно након примене мере принуде, изузев мере везивања, обавезан је лекарски преглед осуђеног према коме је мера примењена. Преглед се понавља између дванаестог и двадесетчетвртог часа од примене мере.

Писани извештај службе за обезбеђење, медицинска документација и извештаји о обављеним лекарским прегледима достављају се управнику без одлагања. Извештај лекара садржи и наводе лица према коме је мера принуде примењена о начину настанка повреда и мишљење лекара о повезаности примењене мере и насталих повреда. Управник завода обавештава директора Управе о употреби мера принуде и прослеђује извештаје у року од 24 часа од времена примене мере принуде.

Употреба ватреног оружја

Члан 145.

Ватрено оружје дозвољено је употребити само ако се другим мерама не може:

1) одбити истовремен или непосредно предстојећи противправни напад којим се угрожава живот осуђеног, запосленог или другог лица затченог у заводу;

2) онемогућити бекство осуђеног из завода затвореног или затвореног типа са посебним обезбеђењем;

3) онемогућити приликом спровођења бекство осуђеног који издржава казну затвора од десет година или тежу казну или бекство лица коме је одређен притвор за кривично дело за које се може изрећи казна затвора преко десет година.

Ватрено оружје се неће употребити ако би се тиме озбиљно угрозио живот другог лица.

Ако се службена радња предузима под непосредним руководством управника завода или руководиоца службе за обезбеђење, ватрено оружје се може употребити само по њиховом наређењу.

Дужност обавештавања о употреби ватреног оружја

Члан 146.

Управник завода је дужан да одмах достави обавештење о употреби ватреног оружја и записник о лекарском прегледу осуђеног лица директору Управе, надлежном јавном тужиоцу и судији за извршење.

Поступање приликом бекства осуђеног

Члан 147.

Припадник службе за обезбеђење без одлагања предузима радње да осуђеног онемогући у бекству.

О сваком покушају бекства и бекству осуђеног, припадник службе за обезбеђење одмах обавештава управника завода, који је дужан да о томе обавести директора Управе.

У случају бекства осуђеног, управник завода обавештава полицију и суд који га је упутио на извршење казне затвора, наређује издавање потернице и предузима друге радње које су неопходне да се осуђени у бекству лиши слободе.

За време бекства осуђеном не тече извршење казне затвора.

*Обавештавање полиције***Члан 148.**

У случају непосредног бекства осуђеног из завода или приликом спровођења осуђеног, припадник службе за обезбеђење је дужан да без одлагања обавести полицију и обезбеди место за које претпоставља да се осуђени крије.

3. Посебне мере*Услови за примену и врсте посебних мера***Члан 149.**

Према осуђеном за кога постоји опасност од бекства, насилничког понашања, самоповређивања или угрожавања реда и безбедности друге врсте, који се на други начин не могу отклонити, изузетно се могу наредити посебне мере.

Посебне мере су:

- 1) одузимање и привремено задржавање ствари чије је држање иначе дозвољено;
- 2) смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари;
- 3) смештај под појачан надзор;
- 4) усамљење;
- 5) тестирање на заразне болести или психоактивне супстанце.

Примену посебне мере одређује управник завода или лице које он овласти на писани и образложени предлог руководиоца организационе јединице завода.

Према осуђеном могуће је применити и више посебних мера истовремено.

Извршење мере из става 2. овог члана одмах се обуставља ако су престали разлози за њену примену.

*Смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари***Члан 150.**

Смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари може непрекидно трајати најдуже до 48 часова. Ова мера се одређује уз претходно мишљење лекара.

О смештају у посебно осигурану просторију без опасних ствари одмах се обавештава надлежни судија за извршење.

Уз меру из става 1. овог члана спроводи се појачан надзор.

*Смештај под појачан надзор***Члан 151.**

Смештај под појачан надзор може се применити само у заводима затвореног или затвореног типа са посебним обезбеђењем, односно у затвореним одељењима завода.

Осуђеном који ремети ред или подстиче друге на ремећење реда, па због тога представља опасност за безбедност у заводу, или на други начин угрожава безбедност, може се решењем одредити смештај под појачан надзор.

Решење из става 2. овог члана доноси управник завода или лице које он овласти, на предлог службе за третман или службе за обезбеђење.

На решење из става 2. овог члана, осуђени има право жалбе судији за извршење, која не одлаже извршење решења

Мера из става 1. овог члана преиспитује се свака три месеца. На решење о продужењу трајања ове мере осуђени има право жалбе судији за извршење.

Усамљење

Члан 152.

Осуђеном који својим понашањем упорно ремети ред, озбиљно угрожава безбедност и представља озбиљну опасност за друге осуђене, управник завода може, уз претходно мишљење лекара, решењем изрећи меру усамљења, у непрекидном трајању најдуже до три месеца. Током календарске године ова мера се може применити највише два пута.

Усамљењем се осуђеном онемогућава контакт с другим осуђеним за све време трајања мере.

Мера усамљења се извршава у просторији која има услове прописане у члану 164. став 1. овог закона.

Осуђеном се за време извршења мере усамљења мора осигурати боравак ван просторије на свежем ваздуху у трајању од најмање један час дневно.

Осуђеном се за време извршења мере усамљења омогућава рад у просторијама у којима се мера примењује, а током примене може да користи личне ствари, чита штампу и књиге, да се дописује, слуша радио и прати телевизијски програм.

На решење из става 1. овог члана осуђени има право жалбе судији за извршење.

Меру из става 1. обуставиће управник завода, на образложени предлог стручне службе да примену мере усамљења треба обуставити.

Тестирање на заразне болести или психоактивне супстанце

Члан 153.

У случају основане сумње у постојање заразних болести или узимања опојних дрога или психоактивних супстанци, могуће је од осуђеног узимати узорке крви и мокраће у мери неопходној за испитивање према правилима медицинске струке, односно коришћење одговарајућег теста.

За тестирање на вирус ХИВ-а и вирус хепатитиса Ц, потребан је пристанак осуђеног.

Остале одредбе о посебним мерама

Члан 154.

Смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари, смештај под појачан надзор, усамљење и тестирање на заразне болести или психоактивне супстанце примењује се под надзором лекара.

Прописи који уређују одржавање реда и безбедности

Члан 155.

Пропис којим се уређују мере за одржавање реда и безбедности доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Изузетно, полиција може бити укључена у одржавање реда и безбедности у заводима, као и приликом спровођења лица лишених слободе, у складу са посебним споразумом између министра надлежног за послове правосуђа и министра надлежног за унутрашње послове.

VIII. ДИСЦИПЛИНСКИ ПРЕСТУПИ, МЕРЕ И ПОСТУПАК И МАТЕРИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ ОСУЂЕНОГ

1. Дисциплински преступи

Претпоставке за примену дисциплинских мера

Члан 156.

Дисциплински преступи су теже и лакше повреде правила реда и безбедности, као и повреде других правила понашања осуђеног утврђених овим законом.

У складу са одредбама Кривичног законика дисциплински ће се казнити осуђени који за време извршења казне затвора учини кривично дело за које је прописана новчана казна или казна затвора до једне године.

Према осуђеном се не сме више пута применити дисциплинска мера за исту радњу дисциплинског преступ.

Тежи дисциплински преступи

Члан 157.

Тежи дисциплински преступи су:

- 1) бекство или покушај бекства из завода;
- 2) подстрекавање на побуну или бекство;
- 3) припремање побуне или бекства;
- 4) неовлашћено напуштање завода;
- 5) насиље према другом лицу, физичко или психичко злостављање другог лица;
- 6) прављење, поседовање или коришћење опасне ствари или средства за комуникацију на даљину;
- 7) израда или уношење у завод средства подобног за напад, бекство или извршење кривичног дела;
- 8) спречавање приступа у било који део завода службеном лицу или лицу које се овлашћено налази у заводу;
- 9) угрожавање, оштећење или уништење имовине већег обима;
- 10) одбијање извршења законитог налога овлашћеног лица услед чега је наступила или могла наступити тежа штетна последица;
- 11) угрожавање туђег здравља извршено намерно или грубом непажњом;
- 12) производња, поседовање или коришћење опојних дрога или психоактивних супстанци;
- 13) грубо занемаривање личне хигијене осим ако грубо занемаривање личне хигијене није настало услед телесог или менталног обољења;

- 14) бављење играма на срећу;
- 15) отпор здравственом прегледу или мерама за спречавање опасности од заразе;
- 16) подстрекавање лица лишеног слободе на тежи дисциплински преступ;
- 17) занемаривање радне обавезе које је изазвало или је могло изазвати тежу штетну последицу;
- 18) обучавање о начину извршења кривичног дела на основу личног или туђег искуства;
- 19) тежа злоупотреба добијених проширених права и погодности;
- 20) недолично, насилничко или увредљиво понашање према запосленом;
- 21) противправно присвајање туђих покретних ствари;
- 22) понављање најмање три лакша дисциплинска престапа у периоду од три месеца;
- 23) одбијање осуђеног да се подвргне тестирању у случају основане сумње на узимање опојних дрога или психоактивних супстанци.

Лакши дисциплински престоупи

Члан 158.

Лакши дисциплински престоупи су:

- 1) угрожавање и ометање другог осуђеног у обављању радних и слободних активности;
- 2) удаљавање из круга завода или радилишта и радионице завода без одобрења;
- 3) изношење алата и других материјалних средстава са радног места;
- 4) међусобна купопродаја одеће, обуће, лекова и других ствари;
- 5) коцкање;
- 6) припремање оброка, напитака или хране ван простора предвиђеног у ту сврху;
- 7) тетовирање и телесни пирсинг себе или другог у заводу;
- 8) угрожавање и оштећење имовине;
- 9) нарушавање изгледа завода;
- 10) неовлашћено коришћење и улажење у службене просторије;
- 11) лакша злоупотреба добијених посебних права;
- 12) поседовање ствари које осуђени не сме имати код себе;
- 13) недисциплиновано, непристојно и агресивно понашање које ремети живот и рад у заводу;
- 14) недозвољена израда предмета;
- 15) пушење ван простора одређеног у ту сврху;
- 16) занемаривање радне обавезе;
- 17) одбијање извршења законитог налога овлашћеног лица;

- 18) неовлашћено коришћење ствари;
- 19) омогућавање приступа неовлашћеном лицу у простор завода;
- 20) увредљиво понашање према другом лицу по било ком личном својству;
- 21) давање нетачних података о чињеницама битним за остваривање права.

2. Дисциплинске мере

Врсте дисциплинских мера

Члан 159.

За учињене дисциплинске преступе изричу се дисциплинске мере.

Дисциплинске мере су:

- 1) укор;
- 2) ограничење или забрана примања пакета до три месеца;
- 3) одузимање додељених проширених права и погодности из члана 129. ст. 1. и 2. овог закона до три месеца;
- 4) ограничење или забрана располагања новцем у заводу до три месеца;
- 5) упућивање у самицу у слободно време или током целог дана и ноћи.

Укор се изриче кад због природе учињеног дисциплинског преступа осуђеног треба само упозорити.

Дисциплинске мере из става 2. тач. 2) до 4) овог члана изричу се као самосталне мере кад нема основа или није оправдано изрећи меру упућивања у самицу, а укором се не може постићи сврха дисциплинске мере.

Мера упућивања у самицу и ограничење или забрана располагања новцем у заводу може се изрећи само за теже дисциплинске преступе.

Одузимање додељених проширених права и погодности права из члана 129. ст. 1. и 2. овог закона и упућивање у самицу могу се изрећи кумулативно.

Условно одлагање извршења дисциплинске мере

Члан 160.

Извршење дисциплинске мере, изузев мере укора, могуће је условно одложити до три месеца.

Ако осуђени у року за који је одложено извршење дисциплинске мере учини нови лакши дисциплински преступ, дисциплинска мера се може опозвати.

Одлуку о опозиву дисциплинске мере доноси орган који је донео одлуку о дисциплинској мери.

Стицај дисциплинских преступа

Члан 161.

За стицај дисциплинских преступа изриче се јединствена дисциплинска мера, на основу оцене тежине преступа у стицају и других околности које утичу на изрицање мере.

Извршење дисциплинске мере упућивања у самицу

Члан 162.

Дисциплинска мера упућивања у самицу изриче се изузетно, само за теже дисциплинске преступе и не може трајати дуже од 15 дана.

Меру упућивања у самицу до 30 дана могуће је изрећи за стицај дисциплинских преступа.

Садржина дисциплинске мере упућивања у самицу

Члан 163.

Дисциплинска мера упућивања у самицу представља искључење осуђеног из заједничких активности с другим осуђенима у слободно време или током целог дана и ноћи.

Пре извршења дисциплинске мере упућивања у самицу обавезан је лекарски преглед.

Просторија у којој се извршава дисциплинска мера упућивања у самицу

Члан 164.

Просторија у којој се извршава дисциплинска мера упућивања у самицу мора имати најмање четири квадратна метра и десет кубних метара простора. Просторија мора бити прозачна, осветљена дневним и вештачким осветљењем, загрејана у складу са климатским условима, опремљена креветом и постељином, столом и столицом.

Осуђеном се мора осигурати неограничен приступ води за пиће и санитарним уређајима.

Током извршења дисциплинске мере упућивања у самицу осуђени може да чита и пише, и има право да борави ван просторије на свежем ваздуху у трајању од најмање један час дневно.

Контрола извршења дисциплинске мере упућивања у самицу

Члан 165.

Током извршења дисциплинске мере упућивања у самицу обавезна је лекарска контрола осуђеног најмање једном у току дана, а управник завода и васпитач су обавезни да га посете најмање једном у току седам дана.

Налази и запажања лекара и других овлашћених лица уносе се у књигу извршења дисциплинске мере упућивања у самицу.

Ограничење у трајању дисциплинске мере упућивања у самицу

Члан 166.

Укупан боравак осуђеног у просторији у којој се извршава дисциплинска мера упућивања у самицу не може трајати дуже од шест месеци у току једне календарске године.

Обустављање и прекид извршења дисциплинске мере упућивања у самицу

Члан 167.

Управник завода обуставља извршење дисциплинске мере упућивања у самицу ако оцени да је дисциплинска мера постигла своју сврху и пре њеног истека.

Управник завода обавезно прекида извршење дисциплинске мере упућивања у самицу ако по писменом мишљењу лекара даљи боравак у самици угрожава здравље осуђеног.

3. Дисциплински поступак

Надлежност и покретање поступка

Члан 168.

Поступак за теже дисциплинске преступе води и одлуку доноси дисциплинска комисија, а за лакше дисциплинске преступе управник завода или лице које он одреди, с тим да то лице, односно члан комисије не може бити подносилац предлога за покретање дисциплинског поступка.

Предлог за покретање дисциплинског поступка подноси руководилац организационе јединице завода или лице које он одреди. За теже дисциплинске преступе предлог за покретање поступка може поднети и управник завода или лице које он одреди.

Предлог за покретање дисциплинског поступка из става 2. овог члана подноси се у року од 48 часова од сазнања за учињени преступ.

Ако истек рока за подношење предлога за покретање дисциплинског поступка пада у суботу, недељу или дане државног празника, исти се подноси првог наредног радног дана.

Дисциплинску комисију од три члана из става 1. овог члана именује директор Управе, на предлог управника завода. Председник комисије мора бити дипломирани правник.

Услови за издвајање осуђеног

Члан 169.

Од момента сазнања за учињени тежи дисциплински преступ и током дисциплинског поступка, управник завода или лице које он овласти може одлучити да се осуђени издвоји из безбедносних разлога од осталих осуђеника, до 48 часова. Време издвајања се урачунава у дисциплинску меру упућивања у самицу.

Осуђено лице са третманом отвореног или полуотвореног одељења против кога је покренут дисциплински поступак за тежи дисциплински преступ може се сместити у затворени део завода до окончања дисциплинског поступка.

Време проведено у затвореном делу завода не урачунава се у дисциплинску меру упућивања у самицу.

Докази у дисциплинском поступку

Члан 170.

Осуђени против кога се води дисциплински поступак се обавезно саслушава, наводи које истакне проверавају се, а изводе се и други докази.

О току дисциплинског поступка води се записник.

Одмеравање дисциплинске мере

Члан 171.

При изрицању дисциплинске мере води се рачуна о понашању осуђеног током издржавања казне и залагању на раду, а узимају се у обзир и све друге чињенице битне за правилно одмеравање мере.

Застарелост

Члан 172.

Дисциплинска мера не може се изрећи нити се изречена мера може извршити, ако је од учињеног дисциплинског преступа протекло више од једне године.

Право осуђеног на стручну правну помоћ

Члан 173.

Осуђени против кога се води дисциплински поступак има право на стручну правну помоћ.

О праву из става 1. овог члана осуђени мора бити писмено обавештен приликом уручивања предлога о покретању дисциплинског поступка.

Решење и жалба у дисциплинском поступку

Члан 174.

Дисциплински поступак се окончава решењем.

Против решења осуђени може изјавити жалбу судији за извршење надлежном према седишту завода у року од три дана од дана пријема решења.

Одлуку о жалби судија за извршење доноси у року од три дана од дана пријема жалбе.

Жалба не одлаже извршење решења.

Уписивање дисциплинске мере у евиденцију

Члан 175.

Дисциплинска мера изречена коначним решењем уписује се у евиденцију дисциплинских мера.

Дисциплинска мера брише се из евиденције дисциплинских мера ако осуђеном не буде изречена нова дисциплинска мера у року од годину дана од дана изречене дисциплинске мере за лакше преступе, а у року од три године од дана изречене дисциплинске мере за теже дисциплинске преступе.

Овлашћење министра надлежног за послове правосуђа

Члан 176.

Пропис којим се уређује дисциплински поступак, утврђивање дисциплинске одговорности и изрицање дисциплинских мера доноси министар надлежан за послове правосуђа.

О изреченим дисциплинским мерама завод води евиденцију која садржи: име и презиме осуђеног лица, податке о извршеном дисциплинском преступу, податке о изреченој дисциплинској мери и напомену.

4. Материјална одговорност

Члан 177.

Осуђени је дужан да надокнади штету коју намерно или грубом непажњом проузрокује заводу.

О накнади штете у износу до 15.000 динара одлучује првостепени дисциплински орган, а за износ штете преко 15.000 динара накнада се остварује у парничном поступку.

Накнаду штете о којој је одлучио првостепени дисциплински орган завод непосредно наплаћује из средстава којим осуђени слободно располаже, а ако је то недовољно и из штедног улога осуђеног.

IX. ОТПУСТАЊЕ ОСУЂЕНОГ СА ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

*Отпуштање због истека казне***Члан 178.**

Осуђени се отпушта из завода оног дана када му је истекла казна.

Ако истек казне пада у суботу, недељу или у дане државних празника, осуђени се отпушта последњег радног дана који претходи тим данима.

Завод је дужан да у року од осам дана након отпуштања осуђеног о томе обавести судију за извршење, суд који га је упутио на извршење казне, као и полицију, ради вођења евиденција.

*Опште одредбе о отпуштању осуђеног***Члан 179.**

Пре отпуштања, лекар прегледа осуђеног и налаз уноси у здравствени картон.

Тешко болесно лице, које је отпуштено са извршења казне затвора и отпуштено лице које је због болести неспособно за пут, завод смешта у најближу одговарајућу здравствену установу. Трошкове лечења за првих 30 дана сноси завод.

*Отпустни лист и предаја одузетих ствари и новца***Члан 180.**

Осуђеном се приликом отпуштања из завода издаје отпустни лист.

Отпустни лист, поред осталог, садржи и датум отпуштања и датум до када отпуштено лице треба да се јави полицији.

Отпустни лист служи отпуштеном лицу и као доказ о идентитету до доласка у место пребивалишта, односно боравишта.

Осуђеном се приликом отпуштања предају ствари и предмети које му је завод чувао, уштеђевина и новац који је примио за време издржавања казне, а није га потрошио у заводу.

При отпуштању осуђеног, завод му обезбеђује рубље, одећу и обућу, ако осуђени није у могућности да их прибави.

Лице се сматра отпуштеним када напусти завод.

*Обавештавање жртве***Члан 181.**

У случајевима када се осуђени за кривична дела против живота и тела, против полне слободе или против брака и породице, отпушта са издржавања казне затвора, односно условно отпушта, као и у случају бекства из затвора, завод ће обавестити жртву кривичног дела.

Обавештење из става 1. овог члана завод доставља жртви ако је она то тражила, и ако процена ризика завода указује на потребу превентивне заштите жртве.

*Трошкови превоза***Члан 182.**

Трошкове превоза отпуштеном лицу до места пребивалишта, односно боравишта сноси завод.

Отпуштеном странцу плаћају се трошкови превоза до граничног прелаза, ако посебним прописом није другачије одређено.

Отпуштање због амнестије, помиловања и условног отпуста

Члан 183.

У случају да се осуђени отпушта из завода на основу закона о амнестији, завод је дужан да га отпусти најкасније 24 часа након пријема решења о амнестији, ако законом о амнестији није другачије одређено.

У случају да се осуђени отпушта из завода на основу одлуке о помиловању, завод је дужан да га отпусти истог дана по пријему одлуке о помиловању, а најкасније у року од 24 часа.

У случају да се осуђени отпушта из завода на основу правноснажне одлуке о условном отпусту, завод је дужан да га отпусти истог дана по пријему одлуке, а најкасније у року од 24 часа.

Превремено отпуштање

Члан 184.

Директор Управе може превремено отпустити осуђеног са издржавања казне највише шест месеци до истека казне, ако је издржао девет десетина казне, због доброг владања осуђеног и постигнутих резултата у програму поступања, на предлог управника завода.

Предлог из става 1. овог члана подноси управник завода, на основу претходно прибављеног мишљења стручног тима.

Програм припреме за отпуст

Члан 185.

Завод је дужан да пре отпуштања осуђеног са извршења казне затвора, у оквиру програма поступања, утврди програм припреме за отпуст и помоћи након отпуштања.

Припрема осуђеног за отпуст започиње након доласка у завод. Осуђени се подстиче на активно учествовање у припреми за отпуст, а посебно да одржава односе са породицом, успоставља и одржава контакте са установама и особама које се баве укључивањем осуђеника за живот на слободи. Програм за отпуст је саставни део програма поступања.

На основу утврђеног програма за отпуст, осуђени ће бити укључен у појединачни или групни саветодавни рад у вези са његовом припремом за отпуст најраније једну годину, а најкасније три месеца пре отпуштања, у зависности од дужине изречене казне.

У поступку израде програма за отпуст служба за третман утврђује и потребе осуђеног након извршења казне и сарађује са повереничком службом, као и органом старатељства надлежним према месту последњег пребивалишта, односно боравишта осуђеног.

Поступак пружања помоћи и прихвата

Члан 186.

У остваривању пружања помоћи и прихвата завод сарађује са повереничком службом, органом старатељства надлежним према месту последњег пребивалишта, односно последњег боравишта осуђеног пре упућивања на извршење казне затвора, полицијом и одговарајућом организацијом или удружењем.

Завод је дужан да пре отпуштања осуђеног о томе обавести полицију у месту пребивалишта, односно боравишта осуђеног, као и суд који је изрекао казну затвора.

Поступак пружања помоћи и прихвата осуђеног након извршене казне затвора уређује се посебним законом.

Глава четврта

ИЗВРШЕЊЕ НОВЧАНЕ КАЗНЕ

Надлежност и поступак за извршење новчане казне

Члан 187.

За извршење новчане казне надлежан је суд који је донео првостепену пресуду.

Рок за плаћање новчане казне

Члан 188.

Рок за плаћање новчане казне одређује се пресудом.

Рок из става 1. овог члана не може бити краћи од 15 дана нити дужи од три месеца.

У оправданим случајевима суд може дозволити да осуђени плати новчану казну у ратама, с тим да рок исплате не може бити дужи од једне године.

Замена новчане казне казном затвора

Члан 189.

Ако осуђени не плати новчану казну у одређеном року, суд ће новчану казну заменити казном затвора.

Замена новчане казне казном затвора врши се тако што се за сваких започетих хиљаду динара новчане казне одређује један дан казне затвора, с тим да казна затвора не може бити дужа од шест месеци. Ако је изречена новчана казна у износу већем од седамсто хиљада динара, казна затвора не може бити дужа од једне године.

Сразмерна замена новчане казне

Члан 190.

Ако осуђени плати само део новчане казне, суд ће остатак казне сразмерно заменити казном затвора.

Ако осуђени исплати остатак новчане казне, извршење казне затвора ће се обуставити, на основу одлуке суда.

Замена новчане казне казном рада у јавном интересу

Члан 191.

Неплаћена новчана казна може се, уместо казном затвора, заменити казном рада у јавном интересу.

Замена новчане казне казном рада у јавном интересу врши се тако што се за сваких започетих хиљаду динара новчане казне одређује осам часова рада у јавном интересу, с тим да рад у јавном интересу не може бити дужи од тристашездесет часова.

Извршење новчане казне после смрти осуђеног

Члан 192.

После смрти осуђеног новчана казна неће се извршити.

Сходна примена

Члан 193.

Одредбе овог закона којима се уређује извршење новчане казне изречене за кривично дело сходно се примењују на извршење новчане казне изречене за привредни преступ и прекршај, ако законом није другачије одређено.

Глава пета**ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ОДУЗИМАЊА ВОЗАЧКЕ ДОЗВОЛЕ****Члан 194.**

Ради извршења казне одузимања возачке дозволе, суд који је одлучивао у првом степену доставља извршну одлуку о изреченој казни одузимања возачке дозволе полицији у месту пребивалишта, односно боравишта осуђеног у време када је одлука којом је изречена казна постала правноснажна. Извршна одлука уписује се у казнену евиденцију.

Глава шеста**ИЗВРШЕЊЕ МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ****I. ОБАВЕЗНО ПСИХИЈАТРИЈСКО ЛЕЧЕЊЕ И ЧУВАЊЕ У
ЗДРАВСТВЕНОЈ УСТАНОВИ**

*Надлежност и поступак за извршење мере обавезног психијатријског
лечења и чувања у здравственој установи*

Члан 195.

Упућивање лица на извршење мере обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи врши надлежни суд који је изрекао меру у првом степену.

Мера из става 1. овог члана извршава се у Специјалној затворској болници, а изузетно у другој здравственој установи.

Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз казну затвора, лице према којем се она примењује прво се упућује на извршење мере безбедности.

На предлог Специјалне затворске болнице, односно друге здравствене установе у којој се мера из става 1. овог члана извршава, суд може у току трајања мере, по претходно прибављеном мишљењу судије за извршење, одлучити да се лице према којем се мера извршава премести из једне у другу здравствену установу.

*Положај лица према коме се спроводи мера обавезног
психијатријског лечења и чувања у здравственој установи*

Члан 196.

Мера обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи може садржати само она ограничења кретања и понашања која су неопходна ради лечења и чувања лица према којем се ова мера примењује и ради одржавања реда и дисциплине.

Лице према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи има иста права и

обавезе као и лице које издржава казну затвора, ако потребе лечења другачије не захтевају.

Довођење и спровођење у здравствену установу

Члан 197.

Ако се лице којем је изречена мера обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи налази на слободи, а не јави се установи ради извршења мере, суд наређује његово довођење или издавање потернице. Наредбу извршава полиција на чијем подручју се лице налази. Ако се такво лице налази у притвору спровођење врше овлашћена лица завода у којем се извршава мера притвора.

Довођење и спровођење лица из става 1. овог члана врши се уз пратњу здравственог радника.

Дужност обавештавања суда

Члан 198.

Здравствена установа, односно одељење у које је упућено лице ради лечења и чувања, обавезна је да најмање једанпут годишње обавештава суд који је изрекао меру, о стању здравља лица према којем се примењује.

Обустава или замена мере

Члан 199.

На предлог Специјалне затворске болнице или друге здравствене установе у којој се мера извршава, суд може у току трајања мере одлучити да се мера обавезног психијатријског лечења и чувања у психијатријској установи обустави или изрећи меру обавезног психијатријског лечења на слободи.

Кад се заврши лечење, здравствена установа из става 1. овог члана обавештава о томе суд који је меру изрекао.

Ако се ради о лицу чије је лечење завршено, а коме још није истекла казна, полиција на чијем подручју се налази здравствена установа, на захтев суда из става 1. овог члана, спровешће осуђено лице на извршење казне, под условом да му суд није одредио условни отпуст.

Стручни надзор над извршењем мере

Члан 200.

Стручност рада у извршењу мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи надзире министарство надлежно за послове здравља.

Помоћ после отпуштања из здравствене установе

Члан 201.

После отпуштања из здравствене установе бригу о лицу према коме је извршена мера безбедности, а које је без породичног старања, преузима орган старатељства надлежан према пребивалишту, односно боравишту лица у време када је одлука којом је мера безбедности изречена постала правноснажна.

II. ОБАВЕЗНО ПСИХИЈАТРИЈСКО ЛЕЧЕЊЕ НА СЛОБОДИ

Надлежност и поступак за извршење мере обавезног психијатријског лечења на слободи

Члан 202.

Мера обавезног психијатријског лечења на слободи извршава се у здравственој установи коју одреди суд који је изрекао ову меру.

Суд који је изрекао меру из става 1. овог члана упућује лице којем је изречена мера, у здравствену установу у року од осам дана од дана правноснажности одлуке којом је мера изречена.

Лице којем је изречена мера обавезног психијатријског лечења на слободи обавезно је да се у року које одреди суд, а најкасније у року од 15 дана од достављања одлуке о упућивању на лечење, јави здравственој установи ради лечења.

Суд доставља препис правноснажне судске одлуке здравственој установи у којој се мера извршава.

Обавеза обавештавања здравствене установе

Члан 203.

Ако се упућено лице не подвргне лечењу у року који одреди суд, лечење самовољно напусти или и поред лечења постане толико опасно за околину да је потребно и његово чување у психијатријској здравственој установи, здравствена установа ће о томе обавестити суд који је изрекао меру.

Обавезе здравствене установе

Члан 204.

Здравствена установа је обавезна да најмање сваких шест месеци обавештава суд који је изрекао меру о стању здравља лица које је на лечењу.

Здравствена установа је обавезна да суд обавести и о завршетку лечења.

III. ОБАВЕЗНО ЛЕЧЕЊЕ НАРКОМАНА И ОБАВЕЗНО ЛЕЧЕЊЕ АЛКОХОЛИЧАРА

Надлежност и поступак за извршење мере обавезног лечења наркомана, односно мере обавезног лечења алкохоличара

Члан 205.

Упућивање лица на извршење мере обавезног лечења наркомана, односно мере обавезног лечења алкохоличара врши надлежни суд који је изрекао меру у првом степену.

Лице коме је изречена мера обавезног лечења наркомана, односно мера обавезног лечења алкохоличара уз казну затвора, упућује се на извршење у складу са прописом министра надлежног за послове правосуђа из члана 49. став 1. овог закона.

О упућивању на извршење мера из става 1. овог члана суд обавештава установу у коју се лице коме је мера изречена упућује.

Ако се лице из става 1. овог члана не јави установи на лечење или самовољно напусти започето лечење, установа ће одмах о томе обавестити надлежни суд који наређује његово довођење, односно издавање потернице.

Обавеза обавештавања суда

Члан 206.

Установа у којој се извршава мера обавезног лечења наркомана, односно мера обавезног лечења алкохоличара најмање једном у шест месеци обавештава надлежни суд о њеном извршавању.

Установа из става 1. овог члана обавештава суд о завршетку лечења.

Упућивање осуђеног на извршење остатка казне затвора

Члан 207.

После извршене мере обавезног лечења наркомана, односно мере обавезног лечења алкохоличара, лице према коме је односна мера извршена, упућује се на извршење остатка казне затвора.

IV. ЗАБРАНА ВРШЕЊА ПОЗИВА, ДЕЛАТНОСТИ И ДУЖНОСТИ

Надлежност за извршење мере безбедности забране вршења позива, делатности и дужности

Члан 208.

Суд који је у првом степену изрекао меру безбедности забране вршења позива, делатности и дужности доставља правноснажну одлуку органу, предузећу или организацији у којој је лице којем је мера изречена запослено, органу надлежном за издавање дозволе или одобрења за вршење одређеног позива или самосталне делатности, надлежном инспекцијском органу, надлежном органу за вођење привредних регистара и пореској управи.

Правноснажна одлука из става 1. овог члана доставља се и полицији у месту пребивалишта, односно боравишта лица према којем се ова мера примењује ради уписа у казнену евиденцију.

Поступак за извршење мере безбедности забране вршења позива, делатности и дужности

Члан 209.

Када је вршење позива, делатности и дужности везано за дозволу надлежног органа, ова мера се извршава одузимањем дозволе или забраном њеног издавања, за време на које је мера изречена.

Меру из става 1. овог члана извршава надлежна инспекција предузимањем радњи којима се лице према којем се мера примењује онемогућава да се бави вршењем одређеног позива, делатности и дужности.

О извршењу мере надлежна инспекција обавештава суд који је меру изрекао у првом степену.

V. ЗАБРАНА УПРАВЉАЊА МОТОРНИМ ВОЗИЛОМ

Надлежност и поступак за извршење мере забране управљања моторним возилом

Члан 210.

Суд који је у првом степену изрекао меру забране управљања моторним возилом доставља правноснажну одлуку на извршење полицији у месту пребивалишта, односно боравишта лица којем је мера изречена, у време када је одлука којом је мера изречена постала правноснажна.

Меру из става 1. овог члана према лицу које има страну возачку дозволу извршава полиција у месту извршења кривичног дела.

Обавештавање организационе јединице полиције која је издала возачку дозволу

Члан 211.

Организациона јединица полиције која извршава меру забране управљања моторним возилом, а дозволу за управљање моторним возилом није издала, обавештава о извршењу мере организациону јединицу полиције која је возачку дозволу издала.

VI. ОДУЗИМАЊЕ ПРЕДМЕТА

Члан 212.

Меру безбедности одузимања предмета извршава суд који је ту меру изрекао у првом степену.

Зависно од природе одузетих предмета, суд одлучује да ли ће их продати према одредбама закона који уређује извршење и обезбеђење, уступити државном органу, установи или добротворној организацији, уништити их или с њима поступити у складу с посебним прописима.

Ако је законом одређено обавезно уништавање одузетих предмета суд доноси одлуку о начину и органу, организацији, односно установи која ће извршити уништавање предмета.

Средства остварена продајом предмета приход су буџета Републике Србије.

VII. ПРОТЕРИВАЊЕ СТРАНЦА ИЗ ЗЕМЉЕ

Члан 213.

Суд који је у првом степену изрекао меру протеривања странца из земље доставља правноснажну одлуку на извршење полицији.

Мера из става 1. овог члана извршава се према прописима који уређују кретање и боравак странаца у земљи.

VIII. ЈАВНО ОБЈАВЉИВАЊЕ ПРЕСУДЕ

Члан 214.

Суд који је одлучивао у првом степену, доставља извршну одлуку о јавном објављивању пресуде путем средстава јавног информисања уреднику средства јавног информисања, ради њеног објављивања.

Трошкове јавног објављивања пресуде сноси осуђени.

Део трећи

ИЗВРШЕЊЕ САНКЦИЈА ИЗРЕЧЕНИХ ЗА ПРЕКРШАЈ

Глава седма

ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

1. Опште одредбе

Примена одредаба овог закона

Члан 215.

Казна затвора изречена за прекршај извршава се према одредбама овог закона, ако посебним законом није другачије одређено.

Распоређивање осуђених

Члан 216.

Кажњени се распоређује на извршење казне затвора у посебном одељењу завода, одвојено од осуђених за кривична дела.

Кажњена жена распоређује се на извршење казне затвора у казнено-поправном заводу за жене, одвојено од осуђених жена.

2. Поступак упућивања на извршење казне

Надлежност за упућивање на извршење казне

Члан 217.

За упућивање кажњеног на извршење казне затвора надлежан је прекршајни суд који је донео првостепену пресуду.

Кажњени се упућују на извршење казне затвора у складу са прописом министра надлежног за послове правосуђа којим се уређује упућивање кажњених лица у заводе.

Ако кажњени има пребивалиште или боравиште ван седишта прекршајног суда који је донео пресуду, суд доставља извршну пресуду прекршајном суду чије је седиште у месту пребивалишта, односно боравишта кажњеног ради упућивања на извршење казне.

Налог за извршење казне

Члан 218.

Надлежни прекршајни суд писмено налаже кажњеном да се одређеног дана јави на извршење казне.

Кажњени се у налогу упозорава да ће молба за одлагање извршења казне бити одбачена ако се одмах уз молбу не приложи докази о постојању разлога за одлагање.

Рок између пријема налога и дана јављања не може бити краћи од осам нити дужи од 15 дана.

Надлежни прекршајни суд обавештава завод о датуму када кажњени треба да се јави на извршење казне.

Почетак извршења казне

Члан 219.

Завод извештава надлежни прекршајни суд да ли се кажњени јавио на извршење казне затвора.

Почетак извршења казне затвора рачуна се од дана када се кажњеног јави у завод на извршење казне.

Довођење кажњеног

Члан 220.

Ако се кажњени који је уредно позван не јави у завод, прекршајни суд наређује његово довођење, а ако се кажњени крије или је у бекству, прекршајни суд наређује издавање потернице.

У случају из става 1. овог члана почетак извршења казне затвора рачуна се од дана када је кажњени лишен слободе, а трошкови довођења падају на терет кажњеног.

3. Одлагање извршења казне затвора

Разлози за одлагање извршења казне

Члан 221.

Извршење казне затвора изречене за прекршај може се одложити из истих разлога као и извршење казне затвора изречене за кривично дело.

Трајање одлагања извршења казне

Члан 222.

Кажњеној жени у шестом месецу трудноће и кажњеној мајци која има дете млађе од једне године извршење казне се одлаже док дете не наврши једну годину, а кажњеном који је оболео од тешке акутне болести – све док болест траје.

У осталим случајевима одлагање извршења казне траје најдуже 60 дана.

Поступак одлагања извршења казне

Члан 223.

Молбу за одлагање извршења казне затвора подноси кажњени.

У молби се наводе разлози за одлагање, прилажу се докази који разлоге потврђују и назначава време за које се одлагање тражи.

Рок за подношење молбе

Члан 224.

Молба за одлагање подноси се у року од три дана од пријема налога за извршење казне.

Ако је тешка акутна болест кажњеног или смрт његовог брачног друга, детета, усвојеника, родитеља или усвојитеља уследила после истека рока од три дана, молба се може поднети до дана када кажњени треба да се јави на извршење казне.

Поступак по молби

Члан 225.

Молба за одлагање подноси се прекршајном суду који је упутио кажњеног на извршење казне.

Кад уз молбу нису приложени докази, прекршајни суд налаже кажњеном да их достави у року од осам дана и упозорава га да ће се у супротном молба одбацити.

Прекршајни суд из става 1. овог члана је дужан да поводом молбе донесе решење у року од три дана од пријема молбе.

Неблаговремена молба, молба коју је поднело неовлашћено лице и молба уз коју нису приложени докази, одбацује се.

Жалба на првостепену одлуку

Члан 226.

Кажњени може против првостепеног решења изјавити жалбу Прекршајном апелационом суду.

Жалба се подноси у року од три дана од дана пријема првостепеног решења.

Суд је дужан да о жалби одлучи у року од три дана од дана њеног пријема.

Дејство молбе за одлагање

Члан 227.

Молба за одлагање задржава извршење казне до правноснажности решења о молби.

Ако Прекршајни апелациони суд приликом одбијања други пут поднете молбе утврди да се право на молбу злоупотребљава, одлучиће да жалба не задржава извршење казне.

Опозив и обустава одлагања извршења казне

Члан 228.

Прекршајни суд опозива одлагање извршења казне ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је одлагање одобрио или кажњени одлагање користи противно одобреној сврси.

Ако је одобрено одлагање кажњеној трудници, а дете се роди мртво, одлагање се обуставља кад истекне два месеца од порођаја, а ако је дете умрло после порођаја, одлагање се обуставља кад истекне два месеца од смрти детета.

Кад је одлагање одобрено кажњеној мајци детета млађег од једне године, а дете умре, одлагање се обуставља после истека два месеца од смрти детета.

Жалба на решење о опозиву и обустави одлагања извршења

Члан 229.

Против решења о опозиву и обустави одлагања извршења казне затвора, кажњени има право жалбе под истим условима као против решења којим је одлучено о молби за одлагање.

Жалба одлаже извршење решења.

4. Прекид извршења казне затвора изречене за прекршај

Члан 230.

Изузетно, на молбу кажњеног, директор Управе може из оправданих разлога одобрити прекид извршења казне затвора.

Прекид извршења казне траје најдуже десет дана, а прекид одобрен због болести осуђеног траје до његовог излечења.

За време прекида извршења казне затвора кажњеној не припадају права предвиђена овим законом.

Сходна примена

Члан 231.

На прекид извршења казне затвора изречене за прекршај сходно се примењују одредбе овог закона којим се уређује прекид извршења казне затвора изречене за кривично дело.

5. Отпуштање кажњеног

Члан 232.

Кажњени се отпушта из завода оног дана када му је истекла казна.

Глава осма

ИЗВРШЕЊЕ ЗАШТИТНИХ МЕРА ИЗРЕЧЕНИХ ЗА ПРЕКРШАЈ

Сходна примена одредаба о извршењу мера безбедности

Члан 233.

Одредбе овог закона којим се уређује извршење мера безбедности изречених за кривично дело сходно се примењују и на извршење заштитних мера изречених за прекршај, ако посебним законом није другачије одређено.

Део четврти

Глава девета

ИЗВРШЕЊЕ ЗАШТИТНИХ МЕРА ИЗРЕЧЕНИХ ЗА ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУП

Сходна примена одредаба о извршењу мера безбедности

Члан 234.

Одредбе овог закона којим се уређује извршење мера безбедности сходно се примењују и на извршење заштитних мера изречених за привредни преступ, ако посебним законом није другачије одређено.

Део пети

ИЗВРШЕЊЕ ОСТАЛИХ МЕРА

Глава десета

ПРИМЕНА МЕРЕ ПРИТВОРА

Пријем у притвор

Члан 235.

У притвор се прима лице против кога је решењем суда одређен притвор.

Уз решење о одређивању притвора заводу се доставља и писмени налог за пријем притвореника.

У поступку са притвореницима примењују се одредбе Законика о кривичном поступку и одредбе овог закона.

Потврда о пријему

Члан 236.

Завод издаје писмену потврду о пријему притвореника.

У потврду се, поред осталог, уносе датум, час и минут пријема.

Смештај притвореника

Члан 237.

Притвореник се смешта у посебно одељење завода, организовано као одељење затвореног типа, одвојено од осуђених, у складу са прописом министра надлежног за послове правосуђа којим се уређује упућивање притвореника.

Приликом смештаја притвореника води се рачуна о ранијој осуђиваности, здравственом стању, личним склоностима, језику који говори и разуме и врсти кривичног дела које му се ставља на терет.

Одвојено се смештају и притвореници који су заједно учествовали у извршењу кривичног дела.

Преглед притвореника

Члан 238.

Непосредно после пријема у завод, притвореника прегледа лекар.

Лекарски налаз уноси се у здравствени картон притвореника.

У случају да се приликом прегледа из става 1. овог члана утврди постојање телесних повреда, лекар је дужан да о томе достави писмени извештај управнику завода.

Положај притвореника

Члан 239.

Притвореник борави у заводу под истим условима као и осуђено лице, ако Закоником о кривичном поступку није другачије одређено.

Права притвореника

Члан 240.

Притворенику се може омогућити подршка и помоћ службе за третман у заводу. Лекар и служба за обезбеђење дужни су да обрате посебну пажњу на притвореника који показује знаке аутодеструктивног понашања и да о томе обавести службу за третман.

Притвореник који ради има право на накнаду и друга права на основу рада која остварује осуђено лице у складу са овим законом.

Здравствена заштита притвореника

Члан 241.

Притвореник се може, само по налогу суда који је одредио притвор извести из завода и спровести другим органима или у здравствену установу.

Кад је притворенику неопходно указати хитну медицинску помоћ, притвореник се може извести из завода и спровести у здравствену установу о чему се обавештава надлежни суд.

Дисциплински преступ притвореника

Члан 242.

Кад притвореник повреди пропис о кућном реду завода или учини други дисциплински преступ завод одмах о томе обавештава суд пред којим се води поступак.

Примена мера за одржавање реда и безбедности према притворенику

Члан 243.

Мере за одржавање реда и безбедности се према притворенику примењују сходно одредбама овог закона које уређују примену мере за одржавање реда и безбедности према осуђеним лицима.

О примени мера за одржавање реда и безбедности одмах се извештава поступајући судија и директор Управе.

Премештај притвореника

Члан 244.

Притвореник се из разлога безбедности може преместити из једног завода у други.

Решење о премештају, уз претходно прибављену сагласност суда, доноси директор Управе.

Против одлуке директора Управе притвореник има право жалбе министру надлежном за послове правосуђа, у року од три дана од дана пријема одлуке. Жалба на одлуку директора Управе не одлаже извршење решења.

Против коначне одлуке министра надлежног за послове правосуђа по жалби на одлуку о премештају, није дозвољена судска заштита.

Надзор над применом мере притвора

Члан 245.

Примену мере притвора надзире судија за извршење на чијем је подручју седиште завода у коме се извршава притвор или судија кога председник суда одреди.

Отпуштање притвореника

Члан 246.

Притвореник се отпушта из завода на основу решења о укидању притвора и налога за пуштање из притвора, донетих од суда пред којим се води поступак.

Притвореник се одмах отпушта и кад истекне време за које је одређен притвор.

Притвореника пре отпуштања из завода прегледа лекар.

Смрт притвореника

Члан 247.

У случају смрти притвореника завод одмах обавештава полицију, јавног тужиоца, његовог брачног друга, децу и усвојеника, а ако их притвореник нема, његове родитеље, усвојитеља, брата или сестру, односно даље сроднике.

О смрти притвореника обавештава се и суд пред којим се води поступак, судија за извршење који врши надзор над притвореницима и матичар.

Предаја посмртних остатака притвореника

Члан 248.

Посмртни остаци притвореника и његове личне ствари предају се породици притвореника.

Ако притвореник нема породицу или породица не прихвати посмртне остатке, посмртни остаци притвореника сахрањују се о трошку завода.

Остале одредбе о примени мере притвора

Члан 249.

Притвореник који се на основу закона којим се уређује кривични поступак, на сопствени захтев, пре правноснажности пресуде упућује на извршење казне затвора, изједначава се у правима и дужностима са осуђеним лицем.

Глава једанаеста

ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

Члан 250.

У поступку извршења одузимања имовинске користи прибављене кривичним делом и привредним преступом сходно се примењују одредбе закона који уређује извршење и обезбеђење.

Средства остварена одузимањем имовинске користи приход су буџета Републике Србије.

Део шести

РАДНИ ОДНОСИ, НАДЗОР И КОНТРОЛА РАДА

Глава дванаеста

РАДНИ ОДНОСИ

1. Општа одредба

Члан 251.

На директора Управе и запослена лица у Управи примењују се одредбе закона којим се уређују права и дужности државних службеника и намештеника, ако овим законом није другачије одређено.

2. Посебни услови

Члан 252.

О правима, обавезама и одговорностима из радног односа запослених у Управи, управника и заменика управника одлучује директор Управе, осим ако овим законом није другачије одређено.

О правима, обавезама и одговорностима из радног односа унутар завода одлучује управник завода.

Услови и начин заснивања радног односа

Члан 253.

Извршилачко радно место у Управи попуњава се на начин предвиђен прописима који уређују попуњавање радних места у државним органима, ако овим законом није другачије предвиђено.

Ако се радно место не попуни премештајем, преузимањем или спровођењем интерног конкурса, Управа оглашава и спроводи јавни конкурс за попуњавање радних места.

Радно место се може попунити, ако је предвиђено прописом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Управи и ако се његово попуњавање уклапа у финансијски план.

У радни однос не може се примити лице које је осуђено због кривичног дела које се гони по службеној дужности, лице против кога се води кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности, лице које је осуђено на безусловну казну затвора у трајању дужем од три месеца и лице за које, у складу са прописима којима је уређено вршење безбедносних провера, постоје безбедносне сметње.

Радни однос у служби за обезбеђење може преузимањем засновати лице које је стекло радно искуство на истим или сличним пословима у министарству надлежном за унутрашње послове, министарству надлежном за послове одбране, Војсци Србије или Безбедносно-информативној агенцији.

Под истим или сличним пословима, у смислу овог закона, подразумевају се послови обезбеђења лица и имовине, спровођења лица лишених слободе и одржавања јавног реда и мира, које обављају наоружана и униформисана лица.

Лице из става 5. овог члана, после пробног рада, обавезно је да положи стручни испит за обављање послова у служби за обезбеђење.

Ако лице из става 5. овог члана не положи стручни испит за обављање послова у служби за обезбеђење престаје му радни однос, осим ако је до тога дошло због болести или из других оправданих разлога.

Пропис којим се уређује начин спровођења јавног конкурса за попуњавање радних места у Управи доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Посебни случајеви престанка радног односа

Члан 254.

Радни однос престаје:

1) кад се утврди да су нетачни подаци који су били услов за заснивање радног односа;

2) кад суд достави правноснажну пресуду којом је запослени осуђен на безусловну казну затвора за кривично дело које се гони по службеној дужности или правноснажну пресуду којом је изречена безусловна казна затвора од најмање шест месеци.

Приправнички стаж у служби за обезбеђење

Члан 255.

За приправника у служби за обезбеђење може се примити лице које, поред законом утврђених испуњава и следеће услове: да има средње образовање, да је млађе од 30 година, и да је психички и физички способно за вршење службе.

Утврђивање психофизичких способности обавља комисија коју именује директор Управе.

За приправника у служби за обезбеђење може се примити и лице до 35 година живота, ако има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године и стечено високо образовање на студијама првог степена (основне академске студије, основне струковне студије), односно на студијама у трајању до три године.

Кандидату који није испунио услов везан за психофизичке способности, здравствене способности или за кога постоје безбедносне сметње доставља се решење о одбијању, у коме се наводе разлози због чега се кандидату не дозвољава да даље учествује у поступку пријема.

Против решења из става 4. овог члана дозвољена је жалба Жалбеној комисији Владе, у року од осам дана од дана пријема решења. Жалба не задржава извршење решења.

Програм приправничке обуке у служби за обезбеђење

Члан 256.

Приправнички стаж у служби за обезбеђење се обавља у оквиру обуке за приправнике, на основу програма приправничког стажа.

Програм приправничке обуке у служби за обезбеђење доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Стручни испит у служби за обезбеђење

Члан 257.

Приправник стиче одговарајуће звање, ако по завршеном приправничком стажу положи стручни испит у служби за обезбеђење.

Приправнику у служби за обезбеђење престаје радни однос, ако у прописаном року не положи стручни испит у служби за обезбеђење, изузев ако је до тога дошло због болести или из других оправданих разлога.

Приправнику који самовољно напусти обуку пре полагања стручног испита у служби за обезбеђење или својом кривицом буде искључен из обуке, престаје радни однос и дужан је да надокнади трошкове обуке.

Звања и стручно усавршавање запослених у Управи

Члан 258.

Запослени у Управи стичу звања у зависности од стеченог образовања, радног искуства, стручних знања, оспособљености за обављање послова радног места и оцене рада запослених.

Влада прописује звања запослених у Управи.

Стручно усавршавање, обука и полагање испита за звања ради обављања послова у служби спроводе се на основу прописа који доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Испит за звање и обављање послова у служби за обезбеђење полаже се пред испитном комисијом коју образује министар надлежан за послове правосуђа.

Чланови комисије из става 4. овог члана морају имати стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од четири године.

Члановима комисије из става 4. овог члана припада накнада за рад чију висину утврђује министар надлежан за послове правосуђа.

О положеном испиту за звање запослених у служби за обезбеђење издаје се уверење.

Изглед и садржину обрасца уверења прописује министар надлежан за послове правосуђа.

Испит за звање кандидат први пут полаже о трошку завода, а поновни испит о свом трошку.

Запослени у служби за обезбеђење изузети су од обавезе полагања државног стручног испита.

Стручно усавршавање

Члан 259.

Одржавање и унапређење стручности запослених у Управи обезбеђује се стручним усавршавањем.

Запослени у Управи има право и обавезу да се стручно усавршава.

Стручно усавршавање обавља се о трошку завода.

Права и дужности запослених у Управи

Члан 260.

Запослена лица морају својим владањем и изгледом у свакој прилици пружати добар пример лицима према којима се извршава санкција.

Поред послова и делатности које не може да обавља државни службеник, запослени у Управи не може да обавља послове приватног обезбеђења.

Осигурање живота запослених у Управи

Члан 261.

Управа осигурава животе запослених и сноси трошкове сахране запосленог који изгуби живот у вршењу или поводом вршења службе.

Породици лица из става 1. овог члана Управа додељује једнократну новчану помоћ у висини 12 месечних плата, обрачунатих према месецу у коме је запослено лице изгубило живот.

Плате и стаж осигурања запослених у Управи

Члан 262.

Висину коефицијената за обрачун и исплату плата у Управи утврђује Влада.

Директору Управе и запосленима у Управи стаж осигурања може се рачунати у увећаном трајању, тако да се сваких 12 месеци ефективно проведених у обављању послова рачуна највише до 16 месеци стажа осигурања.

Лицима из става 2. овог члана коефицијент се сразмерно степену увећања стажа осигурања увећава до 30%.

Радна места на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем споразумно утврђују министар надлежан за послове правосуђа и министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања.

Здравствена контрола и тестирање запослених

Члан 263.

Запослени којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем тако да се сваких 12 месеци ефективно проведених у обављању послова рачуна највише до 16 месеци стажа осигурања, упућују се на здравствену контролу једном у три године, а директор Управе може, на сопствену иницијативу или на предлог управника, одлучити да се здравствена контрола обавља и раније.

Управник завода може у случају сумње наредити тестирање запослених на психоактивне супстанце и алкохол.

Директор управе може одлучити да се изврши провера психофизичких способности запослених у служби за обезбеђење.

Проверу психофизичких способности обавља комисија коју именује директор Управе.

Престанак радног односа по потреби службе

Члан 264.

По потреби службе, лицу коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, може решењем министра надлежног за послове правосуђа престати радни однос с правом на старосну пензију и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Лицу из става 1. овог члана припада, по оствареном праву на пензију, отпремнина у петоструком износу плате примљене за последњи месец пре одласка у пензију.

Ограничење права из радног односа у Управи

Члан 265.

Кад потребе службе то захтевају, запослено лице обавезно је да ради дуже од пуног радног времена.

Директор Управе и управник завода могу, по потреби службе, запосленом лицу одложити или прекинути годишњи одмор.

Запослено лице може, због повећаног обима посла или других потреба службе, без своје сагласности бити привремено упућено на одговарајуће радно место у другу организациону јединицу Управе, најдуже једну годину.

За запосленог који се упућује на рад у Посебну притворску јединицу, спроводи се интерни конкурс. Пропис којим се уређују посебни услови које треба да испуњава запослени који се упућује у Посебну притворску јединицу и начин његовог избора пре упућивања на рад, доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Решење о привременом упућивању запосленог лица доноси директор Управе. Против решења о привременом упућивању може се изјавити жалба министру надлежном за послове правосуђа, у року од осам дана од пријема решења. Жалба не одлаже извршење решења.

Запослено лице које је упућено на радно место у другу организациону јединицу има право на трошкове превоза, смештаја и исхране, у складу са прописима који уређују накнаде и друга примања запослених.

Повреде радних обавеза и дужности

Члан 266.

За лакше и теже повреде радних обавеза и дужности запослени у Управи одговарају дисциплински.

Поред лакших повреда радних обавеза и дужности утврђених законом којим се уређују права и дужности државних службеника и намештеника и Кодексом понашања државних службеника, лакшом повредом радних обавеза и дужности сматра се свако понашање противно прописима о начину обављања послова у Управи.

Поред тежих повреда радних обавеза и дужности утврђених законом којим се уређују законом којим се уређују права и дужности државних службеника и намештеника, тежом повредом радних обавеза и дужности запослених у Управи сматра се и:

- 1) пријем поклона од лица лишених слободе, њихових рођака и других лица повезаних са лицима лишеним слободе;
- 2) трговина и размена робе са лицима лишеним слободе;
- 3) уношење или изношење из завода ствари за рачун лица лишених слободе;
- 4) договарање са лицем лишеним слободе управљено на помагање његовог бекства или отежавање истраге;
- 5) непријављивање договора лица лишених слободе за организовање побуне, бекства или других облика повреде прописа о кућном реду завода;

6) непредузимање радњи према лицу лишеном слободе које покушава да побегне;

7) кршење прописа који уређују чување и заштиту тајних података;

8) бављење пословима који су неспојиви са службеном дужношћу;

9) издавање или извршење наређења којим се очигледно угрожава сигурност лица лишених слободе и имовине;

10) прекорачење овлашћења у примени средстава принуде;

11) недолично, насилничко или увредљиво понашање према руководиоцу, сарадницима или странкама, као и према лицима лишеним слободе;

12) неовлашћено удаљење са радног места или напуштање лица приликом спровода;

13) неовлашћено давање података или обавештења у вези са вршењем службе или рада завода;

14) долазак на рад под дејством алкохола или психоактивних супстанци или конзумирање алкохола или психоактивних супстанци у току рада;

15) непоступање по наредби руководиоца;

16) понашање које штети угледу Управе.

За све теже повреде радних обавеза и дужности може се изрећи мера престанка радног односа.

Дисциплински поступак

Члан 267.

Дисциплински поступак против запослених унутар завода води управник завода или лице које он овласти. Лице које овласти управник завода мора да буде дипломирани правник – мастер, односно дипломирани правник. О дисциплинској одговорности одлучује управник.

Дисциплински поступак против управника, заменика управника и запослених у седишту Управе води дисциплинска комисија коју именује директор Управе. О дисциплинској одговорности одлучује директор Управе, на предлог дисциплинске комисије.

Против првостепене одлуке донете у дисциплинском поступку може се изјавити жалба министру надлежном за послове правосуђа, у року од осам дана од дана пријема одлуке.

Награђивање запослених

Члан 268.

Директор Управе доноси одлуку о награђивању запослених, на предлог управника или по службеној дужности, за изузетно залагање на раду у висини до 30% од основне плате примљене за месец пре награђивања.

Остале одредбе

Члан 269.

Поред аката предвиђених овим законом министар надлежан за послове правосуђа доноси прописе којима се уређују:

1) унутрашње уређење и систематизација радних места у Управи;

2) униформа, ознаке, свечано одело, наоружање, специјална возила и друга опрема у служби за обезбеђење;

3) стручно усавршавање, обука и испити у Управи, програм и начин полагања стручног испита и стручног усавршавања, садржај и вођење евиденција о стручним испитима и стручном усавршавању, положеним стручним испитима и обављеном стручном усавршавању и издатим уверењима о положеним стручним испитима;

4) начин обављања послова у служби за обезбеђење.

Глава тринаеста

НАДЗОР И КОНТРОЛА РАДА

Надзор над радом завода уопште

Члан 270.

Надзор рада завода обавља организациона јединица у саставу Управе надлежна за инспекцијске послове (у даљем тексту: Одељење за инспекцију) и организациона јединица надлежна за безбедносно-оперативне послове у Управи, преко овлашћених лица.

Одељење за инспекцију надзире законитост и стручност у раду у заводу кроз редовни, контролни и ванредни надзор.

Надзор одељења за инспекцију обухвата:

- 1) статус и заштиту права лица лишених слободе;
- 2) стручни рад у одређивању и спровођењу програма поступања лица лишених слободе;
- 3) контролу мера које се предузимају за обезбеђење и безбедност завода;
- 4) материјално-финансијско пословање завода;
- 5) обуку и упошљавање лица лишених слободе;
- 6) управљање заводом и рад запослених;
- 7) контролу мера и законитости поступања које се предузима у циљу безбедности лица лишених слободе.

За надзор над стручним радом могу се ангажовати научне и стручне установе и појединци.

Организациона јединица надлежна за безбедносно-оперативне послове у Управи обавља послове надзора везане за:

- 1) безбедносно-оперативни рад у циљу координисања унутрашњег и спољашњег обезбеђења завода и процене ризика по безбедност у заводу и заштите безбедности лица лишених слободе;
- 2) рад и поступање запослених у служби за обезбеђење;
- 3) сарадњу са другим државним органима.

Права и дужности лица овлашћеног за вршење надзора

Члан 271.

Овлашћено лице има право да са осуђеним разговара без присуства запослених лица у заводу.

Управник завода је дужан да овлашћеном лицу омогући несметан рад и стави му на располагање све податке потребне за вршење надзора.

Записник и извештај о надзору

Члан 272.

О извршеном надзору овлашћено лице саставља записник.

О извршеном безбедносно-оперативном надзору, овлашћено лице саставља извештај.

Овлашћено лице из ст. 1. и 2. овог члана може наложити мере и одредити рокове за отклањање уочених недостатака.

Ако овлашћено лице у вршењу надзора сматра да је управник завода учинио повреду радне дужности, покренуће дисциплински поступак против њега пред дисциплинском комисијом Управе. Ако сматра да је други запослени у заводу повредио радну дужност, а овлашћено лице није покренуло дисциплински поступак, покренуће дисциплински поступак.

Ако постоје основи сумње да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности или привредни преступ, овлашћено лице из става 1. овог члана дужно је да поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужиоцу.

Записник садржи мере за отклањање уочених недостатака у раду завода.

Записник може садржати и предлог мера за побољшање рада завода.

Достављање записника и извештаја о надзору

Члан 273.

Записник из члана 272. став 1. овог закона доставља се управнику завода у коме је вршен надзор, директору Управе и министру надлежном за послове правосуђа. Записник може бити достављен управницима других завода и начелницима одељења у седишту Управе.

Извештај из члана 272. став 2. овог закона доставља се директору Управе.

Овлашћено лице из члана 272. став 2. овог закона може поднети директору Управе иницијативу за премештај осуђеног из једног завода у други или промену места извршења казне затвора из разлога безбедности.

Управник завода дужан је да поступи по наложеним мерама и о томе обавести директора Управе и министра надлежаног за послове правосуђа.

Право управника завода на приговор

Члан 274.

Управник завода може министру надлежном за послове правосуђа изјавити приговор против наложених и предложених мера, у року од осам дана од пријема записника.

Приговор не задржава извршење наложених мера.

Министар надлежан за послове правосуђа може уважити наводе из приговора и обуставити или одредити дуже рокове за извршење наложених мера, или наложити друге мере за отклањање уочених недостатака.

Остале одредбе о надзору над радом завода

Члан 275.

Када завод не испуњава прописане здравствене и хигијенске услове или је угрожена безбедност у заводу, министар надлежан за послове правосуђа може донети решење о премештају осуђених у други завод.

Надзор над радом Специјалне затворске болнице

Члан 276.

Стручни рад Специјалне затворске болнице и здравствених служби у заводима надзире министарство надлежно за послове здравља.

Подзаконски пропис о надзору

Члан 277.

Пропис који уређује надзор над радом завода доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Скупштинска контрола

Члан 278.

Народна скупштина образује комисију за контролу извршења кривичних санкција (у даљем тексту: Комисија).

Комисија има пет чланова које, на предлог надлежног одбора, Народна скупштина бира из реда народних посланика.

Комисија у вршењу контроле има право приступа заводу и свим просторијама у заводу, право приступа подацима од значаја за рад Комисије, право да несметано посећује лица према којима се извршавају кривичне санкције и притворена лица, да разговара са овим лицима, као и са запосленим лицима у заводу, без присуства других лица.

Комисија има овлашћења која има овлашћено лице из чл. 270. и 271. овог закона.

Комисија у свом раду може ангажовати стручњаке из одговарајуће области, који обављају задатке за које су ангажовани, уз присуство Комисије и имају права Комисије из става 3. овог члана.

Управа је дужна да Комисији обезбеди несметан приступ подацима од значаја за њен рад, заводима, лицима према којима се извршавају кривичне санкције, притвореним лицима и запосленима у заводима.

Управа подноси Комисији извештај о раду и стању у области извршења кривичних санкција кад то Комисија затражи, а најмање једном годишње.

Комисија о свом раду и стању у области извршења кривичних санкција подноси извештај Народној скупштини најмање једном годишње.

Средства за рад Комисије обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Контрола од стране Заштитника грађана

Члан 279.

Назор и контролу над извршењем кривичних санкција, у складу са законом, чине национални механизам за превенцију тортуре и Заштитник грађана.

Национални механизам за превенцију тортуре и Заштитник грађана могу да разговарају са лицима лишеним слободе без присуства запослених у заводу, са запосленима у заводу, да обиђу све просторије у заводу и да остваре увид у документацију неопходну за обављање контроле и надзора.

Део седми**Глава четрнаеста****КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ**

Прекршај физичког лица и предузетника који прекрше забрану вршења позива, делатности или дужности

Члан 280.

Новчаном казном од 5.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које прекрши забрану вршења позива, делатности или дужности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се за прекршај и предузетник новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара.

Прекршај правног лица које омогући вршење позива, делатности или дужности

Члан 281.

Новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај правно лице које омогући вршења позива, делатности или дужности лицу којем је изречена мера безбедности забране вршења позива, делатности или дужности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник новчаном казном од 10.000 до 100.000.

Део осми**Глава петнаеста****ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

Престанак важења ранијег закона

Члан 282.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 72/09 и 31/11).

Прописи предвиђени овим законом биће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа предвиђених овим законом примењују се прописи донети према одредбама Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 72/09 и 31/11), ако нису у супротности са овим законом.

Окончање започетих дисциплинских поступака

Члан 283.

Дисциплински поступци против запослених и осуђених који су започети, односно покренути до ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 72/09 и 31/11).

Ступање закона на снагу

Члан 284.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се по истеку три месеца од дана ступања на снагу.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, остваривање и заштиту слобода и права грађана, уставност и законитост.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Народна скупштина Републике Србије донела је 29. септембра 2005. године Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, број 85/05), који је ступио на снагу 1. јануара 2006. године. Законима о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција из 2009. и 2011. године („Службени гласник РС“, бр. 72/09 и 31/11) извршено је усклађивање текста овог закона са новим Уставом Републике Србије и европским правним стандардима из области извршења кривичних санкција.

Иако је правни оквир извршења кривичних санкција у великој мери усаглашен са европским стандардима, у међувремену је дошло до потребе за увођењем новог института – судије за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: судија за извршење). Судска заштита осуђеним лицима је тренутно важећим одредбама Закона о извршењу кривичних санкција обезбеђена покретањем управног спора, а прописивањем посебног судије за извршење успоставиће се делотворнија заштита, с обзиром да је реч о специјализованим судијама при вишим судовима. Систем судског надзора над извршењем кривичних санкција постоји у већем броју европских земаља и прилагођен је потребама њихових казних система. Оно што је заједничко за све континенталне системе судског надзора над извршењем кривичних санкција је надлежност за одлучивање о заштити права лица лишених слободe. Прописивање новог института – судије за извршење, захтева и нови законски оквир, којим се одређује улога, надлежност, организација и процесни оквир за поступање. Успостављањем нове врсте судске заштите обезбеђује се ефикасан механизам контроле над поштовањем права лица лишених слободe и потпуно усклађивање ове материје са европским стандардима.

Још један разлог за доношење новог Закона о извршењу кривичних санкција је и одвајање одредби које регулишу извршење алтернативних санкција и мера, у посебан закон. Доношењем Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, чије је усвајање предложено истовремено са Законом о извршењу кривичних санкција, посебно ће се регулисати ова област, због значаја извршења алтернативних санкција и у циљу усклађивања са међународним стандардима у овој области.

У циљу што квалитетније израде нових законских решења Министарство правде и државне управе – Управа за извршење кривичних санкција је организовала округли сто на коме је представљен Нацрт новог закона стручној и широј јавности у децембру 2012. године и у мају 2013. године. На основу примедби и сугестија датих на Нацрт, Радна група Министарства правде и државне управе је израдила коначну верзију Нацрта закона о извршењу кривичних санкција. Нацрт закона је упућен Савету Европе на експертизу. Мишљење и препоруке израђене експертизе Савета Европе су унете у текст Нацрта.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У глави првој Закона (чл. 1. до 11.) уређује се садржина закона, регулише сврха извршења кривичних санкција и извршење одлука страног суда. Дате су основне одредбе о претпоставкама за извршење кривичних санкција, као и основне одредбе о положају лица према којима се извршавају санкције. Утврђене су врсте евиденција које се воде о лицима лишеним слободe и прописана обавеза обезбеђивања средстава за извршење кривичних санкција у буџету Републике Србије.

У глави другој Закона, у првом одељку – чл. 12. до 30. Закона регулише се делатност Управе за извршење кривичних санкција и уређење Управе, врсте и типови завода, одељења и службе у заводима, као и руковођење у Управи. Новину представља давање статуса овлашћеног службеног лица, припадницима службе за обезбеђење у заводима (члан 21. Закона), с обзиром на овлашћења која имају у обављању послова, одговорност, процену степена ризика у обављању послова и задатака кроз свакодневни контакт са осуђеним и притвореним лицима и значај ове службе у систему извршења за обезбеђивање реда и безбедности у казнено- поправним заводима.

У другом одељку ове главе, односно чл. 31. и 32. Закона прописује се јавност рада Управе.

У трећем одељку, односно чл. 33. до 42. Закона прописане су одредбе којима се уводи нови институт - судија за извршење.

Успостављањем посебног судије за извршење обезбедиће се делотворнија судска заштита и надзор над поштовањем права лица лишених слободe. Судија за извршење се успоставља при вишем суду. Месна надлежност је одређена на следећи начин: за заштиту права осуђеног током издржавања казне затвора надлежан је суд према седишту завода у коме осуђени извршава казну затвора, за заштиту права притвореника током трајања мере притвора надлежан је суд према седишту завода у коме се ова мера извршава.

Имајући у виду да се ради о потпуно новом институту у нашем законодавству, надлежности судије за извршење су релативно ограничене и односе се на заштиту права по притужби притвореника и на поступак по захтеву за судску заштиту осуђеног, лица на извршењу мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у затвореној установи, обавезног лечења алкохоличара или обавезног лечења наркомана, када се спроводи у заводу.

Пре него што поднесе захтев за судску заштиту, осуђени је дужан да се за заштиту својих права обрати органима и у поступку прописаном Законом о извршењу кривичних санкција, односно да прво поднесе притужбу управнику завода, а ако је незадовољан овом одлуком, жалбу директору Управе. Изузетно, осуђени може поднети захтев за судску заштиту директно судији за извршење у случају када му је право на живот или телесни интегритет озбиљно угрожено. Осуђени или притворени има право да поднесе притужбу судији за извршење у року од три месеца од дана настанка повреде права, а изузетно у року од шест месеци уколико је постојала објективна спреченост.

Осуђени може директно поднети жалбу судији за извршење на одлуку управника завода о дисциплинском кажњавању, одређивању посебне мере смештаја под појачан надзор и мере усамљења, као и жалбу на одлуку директора Управе о накнадном распоређивању осуђеног, прекиду извршења казне затвора и премештају осуђеног.

Судија за извршење најмање једном у четири месеца у току године обилази заводе на територији своје месне надлежности, разговара са осуђенима и информисе их о начинима остваривања њихових права.

У глави трећој Закона је обрађена област извршења казне затвора, тако што су у I одељку (чл. 43. до 48.) наведене опште одредбе о сврси и начину извршења те казне.

У II одељку, односно чл. 49. до 52. ове главе Закона, регулисано је упућивање и распоређивање осуђених на издржавање казне затвора према распоредном акту који доноси министар надлежан за послове правосуђа у складу са висином изречене казне затвора. Прописано је да изузетно, директор Управе може да решењем да промени место извршења казне затвора осуђеном, пре него што ступи на извршење казне затвора, на молбу осуђеног из оправданих разлога, односно по захтеву полиције или служби безбедности, из разлога безбедности. Чланом 52. Закона прописано је да директор Управе може осуђеног накнадно распоредити у други завод уколико се приликом испитивања личности у пријемном одељењу завода утврди да би се програм поступања успешније реализовао у другом заводу.

У III одељку, односно чл. 53. до 58. Закона је прописан судски поступак упућивања осуђених у казнено-поправне заводе на издржавање казне затвора, издавањем налога.

У IV одељку, односно чл. 59. до 70. Закона су одређени разлози и поступак за одлагање извршења казне затвора. У члану 59. Закона наведено је девет разлога за одлагање извршења казне затвора. Осуђени у молби мора да наведе разлог за одлагање казне затвора и приложи потребне доказе. О оправданости разлога за одлагање казне одлучује председник надлежног основног суда. Прописано је да осуђени који се налази на издржавању казне затвора не може поднети молбу за одлагање наредне казне затвора. На одлуку председника суда о одлагању осуђени има право да изјави жалбу председнику надлежног вишег суда. Посебно су прописани случајеви одлагања казне затвора поводом ванредног правног лека. Дата је могућност да суд који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка поднетог у корист осуђеног, може одложити извршење казне затвора и пре правноснажности решења о дозволи понављања поступка, као и да надлежни суд увек дозвољава одлагање извршења казне на захтев јавног тужиоца до доношења одлуке о употребљеном правном средству.

V одељак закона, односно у чл. 71. до 75. Закона обрађују се пријем и разврставање осуђених у заводу, које се врши на основу процењеног степена ризика, врсте кривичног дела, висине изречене казне, здравственог стања, односа осуђеног према кривичном делу, облика кривице, раније осуђиваности и других критеријума утврђених правилником о третману, програму поступања, разврставању и накнадном разврставању осуђених. Прописано је да је током извршења казне затвора могућа измена програма поступања и накнадно разврставање осуђеног у групу са мањим или већим степеном посебних права и погодности зависно од степена остваривања програма поступања. Против одлуке о накнадном разврставању осуђени има право жалбе директору Управе, у року од три дана од дана пријема одлуке. Против одлуке директора Управе по жалби на одлуку о накнадном разврставању, осуђени може поднети захтев за судску заштиту судији за извршење.

Положај осуђеног је обрађен у VI одељку закона, који је подељен на пет пододељака.

У првом пододељку, односно чл. 76. до 128. је прописан корпус права осуђених лица, који обухвата: право на човечно поступање, на смештај који је опредељен тако да спаваоница мора бити пространа да на сваког осуђеног дође најмање осам кубних метара и четири квадратна метра простора, право да изван затворених просторија проводи најмање два часа дневно. Уређено је

право на исхрану, одећу, рубље и обућу. Предвиђено је да осуђени има право да упућује поднеске надлежним органима, организацијама и дипломатско конзуларном представнику, уколико је странац. Осуђени има и неограничено право на дописивање о свом трошку. Прописано је право на телефонски разговор, у складу са одредбама акта о кућном реду, право на правну помоћ у заводу, право на посете у заводу, право на боравак у посебној просторији, право на пријем пакета, као и право на пријем новчаних пошиљки. Прописано је право на рад који је саставни део програма поступања и који мора бити сврсисходан и не сме бити понижавајући. Осуђени може да ради у заводу и изван завода. Прописано је да на молбу лица које је први пут осуђено на казну затвора до шест месеци, директор Управе може одобрити да за време трајања казне обавља послове на радном месту на коме је било запослено у време пријема налога за извршење казне, ако за то постоје оправдани разлози, а кривично дело за које је осуђено није у вези с тим пословима. Против ове одлуке осуђени има право жалбе судији за извршење.

Одређено је и право на накнаду за рад, која износи најмање 20% од најниже цене рада у Републици Србији и утврђено је да се на накнаду за рад не плаћају порези и доприноси. Осуђени има право на здравствену заштиту према општим прописима о здравственој заштити. Осуђени се може упутити у Специјалну затворску болницу или другу здравствену установу уколико му се не може пружити одговарајућа здравствена заштита у заводу.

Посебно је регулисано право осуђене жене која има дете, тако да дете може задржати у заводу до истека казне, а најдуже до навршене друге године живота детета. Након тога родитељи споразумно одлучују о поверавању детета. Такође, осуђена жена која има дете има право на стручну помоћ особља завода.

Осуђени има право на набавку дневне и периодичне штампе о свом трошку. Прописано је право осуђеног на основно и средње образовање. Завод организује и друге видове образовања. Осуђеном се може одобрити и ванредно школовање, уколико то дозвољава безбедносна процена.

Прописана су верска права која обухватају право на: верски обред, читање верске литературе, посете свештених лица или других верских службеника.

Регулисано је право осуђеног на поднесак, притужбу и жалбу. Поступак заштите права је уређен у складу са међународним стандардима и представља ефикасно и делотворно правно средство лицима која се налазе на извршењу казне затвора, уколико сматрају да им је повређено право прописано Законом о извршењу кривичних санкција или да су према њима учињене друге неправилности у заводу. Притужба се подноси управнику завода, који је дужан да у року од 15 дана донесе образложено решење по притужби. Осуђени има право жалбе на ово решење директору Управе. Против коначне одлуке којом је осуђеном током извршења казне затвора повређено или ограничено неко право, осуђени може поднети захтев за судску заштиту судији за извршење. Уколико осуђени сматра да његов захтев или притужба имају поверљив карактер, може се обратити управнику завода са захтевом за обављањем поверљивог разговора, без навођења разлога. Осуђени се може непосредно обратити директору Управе, уколико сматра да је његово право повређено поступањем управника завода. Директор Управе или лице које он овласти може да испита основаност притужбе и увидом у документацију завода, разговором са осуђеним који је поднео притужбу, другим осуђеним лицима и запосленима у заводу. Ако се утврди да је притужба основана, директор Управе ће наложити да се отклони повреда права осуђеног.

У другом пододељку, чланом 129. Закона прописана су проширена права и погодности осуђеног, које може стећи током извршења казне затвора уколико се посебно добро влада и остварује напредак у донетом програму поступања.

У трећем пододељку, односно члану 130. Закона предвиђена је могућност премештаја осуђеног из једног завода у други, уколико постоје оправдани разлози, због спровођења програма поступања или одржавања реда и безбедности у заводу. Ову одлуку доноси директор Управе, на предлог управника завода. Директор Управе може и по службеној дужности преместити осуђеног из једног завода у други, из разлога безбедности. Против позитивне одлуке директора Управе о премештају, осуђени може изјавити жалбу судији за извршење.

У четвртм пододељку, односно чл. 132. до 138. Закона регулисан је прекид извршења казне затвора. Одлуку о прекиду доноси директор Управе, уколико постоје оправдани разлози, због којих би се извршење казне могло одложити. Време проведено на прекиду извршења казне затвора не урачунава се у издржану казну. Против одлуке директора Управе дозвољена је жалба судији за извршење.

У петом пододељку, односно чл. 139. и 140. Закона прописано је поступање завода у случају смрти осуђеног, обавештавање породице, полиције, јавног тужиоца, суда и матичара и обавеза да се лице сахрани о трошку завода, уколико осуђени нема породицу.

У VII одељку Закона, односно чл. 141. до 155. регулисане су мере за одржавање реда и безбедности у заводу. Мере за одржавање реда и безбедности су подељене на мере принуде и посебне мере. Овим одредбама је предвиђено да се према осуђеном могу применити само оне мере за одржавање реда и безбедности које су утврђене овим законом и прописима донетим на основу овог закона и само у мери у којој је то неопходно, као и да се не сме применити строжа мера од неопходно потребне с обзиром на природу потребе њене примене и садржину мере. Прописани су услови за примену мера принуде и врсте мера принуде. Одређене су детаљне процедуре за поступање у заводу након примене мере принуде према осуђеним лицима. Уведена је обавеза да се достављају одвојени писмени извештаји службе за обезбеђење и извештај о лекарском прегледу, управнику завода без одлагања. Лекарски преглед се понавља између 12 и 24 часа од примене принуде. Прописани су обавезни елементи лекарског извештаја. Посебно су регулисани случајеви употребе ватреног оружја, с обзиром да је дозвољена његова употреба само ако се другим мерама не може одбити истовремен или непосредно предстојећи противправни напад којим се угрожава живот осуђеног, запосленог или другог лица затченог у заводу, да би се ономогућило бекство осуђеног из завода затвореног типа или затвореног типа са посебним обезбеђењем, односно да би се ономогућило приликом спровођења бекство осуђеног који издржава казну затвора од десет година или тежу казну или бекство лица коме је одређен притвор за кривично дело за које се може изрећи казна затвора преко 10 година. Посебно су прописане врсте и услови за одређивање посебних мера према осуђеном (одузимање и привремено задржавање ствари чије је држање иначе дозвољено, смештај у посебно осигурану просторију без опасних ствари, смештај под појачан надзор, усамљење и тестирање на заразне болести или психоактивне супстанце). Примену посебне мере одређује управник завода или лице које он овласти на писани и образложени предлог руководиоца организационе јединице завода. На решење о смештају под појачан надзор и усамљење осуђени има право жалбе судији за извршење.

У VIII одељку Закона, односно чл. 156. до 177. прописан је дисциплински поступак, тежи и лакши дисциплински преступи и мере које се предузимају према осуђеном, уколико крши правила реда и безбедности у заводу. Прописано је право осуђеног на стручну правну помоћ у дисциплинском поступку, као и право на судску заштиту подношењем жалбе судији за извршење на одлуку упавника завода о дисциплинском кажњавању. Прописани су и случајеви брисања дисциплинских мера из евиденције, уколико осуђеном не буде изречена нова дисциплинска мера у року од годину дана од дана изречене дисциплинске мере за лакше преступе, односно у року од три године од дана изречене дисциплинске мере за теже дисциплинске преступе.

У IX одељку Закона, односно у чл. 178. до 186. прописане су одредбе о отпуштању осуђеног са извршења казне затвора. Предвиђени су случајеви отпуста због истека казне, отпуштање због амнестије, помиловања и условног отпуста. Посебно је прописан институт превременог отпуста осуђеног, тако да директор Управе може донети ову одлуку максимум 6 месеци пре истека казне, ако је лице издржало 9/10 казне затвора и остварило добро владање и позитивне резултате у спровођењу програма поступања. Регулисано је сачињавање програма пружања помоћи осуђеном након отпуста, који је саставни део програма поступања. Уведена је нова одредба о обавештавању жртве кривичног дела, која је у складу са правним тековинама Европске уније. Прописано је да завод обавештава жртву кривичног дела о отпусту или бекству осуђеног коме је изречена казна затвора због кривичног дела против живота и тела и против полне слободe или против брака и породице. Обавештење се доставља жртви уколико она то тражи и уколико процена ризика указује на потребу превентивне заштите жртве.

Четврта глава Закона, односно чл. 187. до 193, регулишу извршење новчане казне, у складу са одредбама Кривичног законика којима је прописано одмеравање и извршење новчане казне.

У глави петој Закона, односно члану 194, прописано је извршење казне одузимања возачке дозволе.

У глави шестој Закона, односно чл. 195. до 201, прописано је извршење мере безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи. Одређена је надлежност за упућивање на извршење ове мере, да се мера извршава у Специјалној затворској болници, а изузетно у другој здравственој установи, дужност здравствене установе да најмање једанпут годишње обавештава суд који је изрекао меру о здравственом стању лица. Прописано је да стручни рад у извршењу ове мере безбедности надзире министарство надлежно за здравство.

У чл. 202. до 204. Закона прописано је извршење мере психијатријског лечења на слободи.

У чл. 205. до 207. Закона регулисано је извршење мере безбедности обавезног лечења наркомана и мере безбедности обавезног лечења алкохоличара. Прописана је надлежност за упућивање на извршење, као и дужност установе у којој се мера извршава да најмање једном у шест месеци обавештавају суд о извршењу мере.

У чл. 208. до 209. Закона прописано је извршење мере безбедности забрана вршења позива, делатности и дужности.

У чл. 210. до 214. Закона прописано је извршење мере забране управљања моторним возилом, одузимања предмета, протеривања странца из земље и јавно објављивање пресуде.

У глави седмој, односно у чл. од 215. до 232. Закона, прописано је извршење казне затвора изречене за прекршај, тако што је одређено да ће се примењивати одредбе Закона о извршењу кривичних санкција, ако посебним законом није другачије уређено. Прописано је да осуђени за прекршај извршавају казну затвора одвојено од осуђених за кривична дела, да упућивање врши прекршајни суд који је донео првостепену пресуду, као и поступак одлагања казне. Прекид извршења казне затвора изречене за прекршај може трајати најдуже десет дана, осим због болести, када може трајати до њеног излечења. Прецизно се дефинише када се кажњени отпушта из завода, због тога што су у питању краткотрајне казне затвора, тако да на отпуст нема утицаја чињеница да ли истек казне пада на нерадни дан, односно на дан празника. Одређено је да се кажњени отпушта оног дана када му истиче казна, без обзира да ли је то радни или нерадни дан.

У осмој глави, односно члану 233. Закона, уређено је извршење заштитних мера изречених за прекршај, тако што се одредбе овог закона којима се уређује извршење мера безбедности изречених за кривично дело сходно примењују и на извршење заштитних мера.

У деветој глави, односно у члану 234. Закона, прописано је извршење заштитних мера изречених за привредни преступ, тако што се сходно примењују одредбе овог закона којима се уређује извршење мера безбедности, ако посебним законом није другачије прописано.

У десетој глави, односно чл. 235. до 249. Закона, прецизније су уређена питања статуса притворених лица, у погледу њиховог смештаја, положаја, извођења из завода и спровођења надлежном органу, примене мера за одржавање реда и безбедности, премештаја као и њихове правне заштите, за коју је надлежан судија за извршење.

У глави једанаестој, односно члану 250. Закона, регулише се поступак извршења одузимања имовинске користи прибављене кривичним делом и привредним преступом, тако што је прописано да се сходно примењују одредбе закона који уређује извршење и обезбеђење. Средства остварена одузимањем имовинске користи приход су буџета Републике Србије.

У глави дванаестој, односно чл. 251. до 269. Закона, регулишу се радни односи у Управи. Предвиђено је да директор Управе одлучује о правима и обавезама запослених у Управи, управника и заменика управника, а да управник завода одлучује о правима и обавезама запослених у заводима, осим ако овим законом није другачије одређено. О неким правима запослених у заводу одлучује министар надлежан за правосуђе, у оквиру својих овлашћења, на пример о престанку радног односа пре испуњења општих услова за одлазак у пензију.

Прописан је посебан поступак пријема у радни однос, тако да ако се радно место не попуни премештајем, преузимањем или интерним конкурсом, Управа оглашава и спроводи јавни конкурс. Потреба да се на овај начин дефинишу услови и заснивање радног односа произилази из чињенице да обављање послова у Управи захтева специфична знања и способности и да спровођење интерног конкурса по општим прописима нема ефекта, јер су радна места разврстана у звања која не постоје у другим државним органима.

Успостављена су ограничења и поштрени услови пријема у радни однос.

Предвиђено је да се спровођење јавног конкурса за попуњавање радних места у Управи врши на основу правилника који доноси министар надлежан за правосуђе.

Предвиђени су посебни случајеви престанка радног односа у Управи из разлога што природа послова, односно рад са осуђеним лицем захтева да запослени имају како моралне квалитете, тако и да сама осуђиваност за кривична дела која се гоне по службеној дужности или изречена казна затвора од најмање шест месеци затвора аутоматски има за последицу престанак радног односа.

Прописани су и специфични услови за приправнике у служби за обезбеђење који се односе како на године живота, тако и на посебне психофизичке способности које се не траже по општим прописима. Проверу психофизичке способности обавља комисија коју именује директор Управе.

Приправнички стаж се обавља у оквиру основне обуке за приправнике по програму који доноси министар надлежан за правосуђе.

Такође, наведене су и одредбе којима се регулишу услови под којима приправник стиче звање из службе за обезбеђење и услови кад приправнику престаје радни однос уколико не положи стручни испит или самовољно напусти Управу или својом кривицом буде искључен из обуке.

Запослени у Управи стичу звања у зависности од стручне спреме, радног искуства, стручних знања и оспособљености за обављање послова радног места и оцене рада. Потреба да се за обављање послова радног места врши континуирана едукација, произилази из чињенице да успешан рад у Управи захтева сталну проверу достигнутог степена знања и његово усавршавање као и мотивацију запослених да полагањем испита стичу више звање како би што боље обављали послове радног места.

Услове за стицање и губитак звања прописује Влада, због тога што су то звања која су различита од звања осталих запослених у државним органима.

Прецизирано је да се стручно усавршавање, обука и полагање стручних испита спроводи на основу правилника који доноси министар надлежан за правосуђе.

Прописано је да се стаж осигурања са увећаним трајањем може рачунати директору Управе и запосленима, тако да се сваких 12 месеци ефективно проведених у обављању ових послова може степенати до 16 месеци. Лицима којима се стаж осигурања рачуна у увећаном трајању, коефицијент се сразмерно степену увећања стажа осигурања увећава до 30%. Радна места на којима се стаж осигурања може рачунати са увећаним трајањем споразумно утврђују министар надлежан за правосуђе и министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања.

Предвиђено је да се запослени који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, упућују на здравствену контролу једном у три године или ако директор одлучи и раније. Такође је предвиђена и провера односно тестирање на психоактивне супстанце и алкохол због чињенице да постоји оправдана сумња да има случајева употребе психоактивних супстанци и алкохола међу запосленима, па је ради отклањања ове сумње прецизирано да се одлуком управника ова лица могу упутити на одговарајућа тестирања.

Предвиђено је да директор Управе може одлучити да се изврши провера психофизичких способности запослених у служби за обезбеђење, због

чињенице да су то униформисана и наоружана лица и да је из тих разлога предвиђена могућност провере психофизичких способности.

Прецизирано је и да проверу психофизичких способности врши посебна комисија, коју именује директор Управе.

Прописано је да по потреби службе лицу коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, може решењем министра надлежног за правосуђе престати радни однос с правом на старосну пензију и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију.

Запослено лице може, због повећаног обима посла или других потреба службе, без своје сагласности бити привремено упућено на одговарајуће радно место у другу организациону јединицу Управе, најдуже једну годину.

За запосленог који се упућује на рад у Посебну притворску јединицу, спроводи се интерни конкурс. Прописе о посебним условима које треба да испуњава запослени који се упућује у Посебну притворску јединицу и начин његовог избора пре упућивања на рад, доноси министар надлежан за правосуђе.

Запослено лице које је упућено у другу организациону јединицу, има право на трошкове превоза, смештаја и исхране у складу са општим прописима.

Предвиђене су теже повреде радних обавеза и дужности, поред тежих повреда радних обавеза и дужности предвиђених законом којим се уређују права и дужности државних службеника и намештеника. Због потребе да се спречи свако неодговорно понашање запослених које може довести до безбедносних проблема, предвиђено је 16 тежих повреда.

Уређен је дисциплински поступак који је различитих од поступка који је предвиђен Законом о државним службеницима, јер је другостепени орган министар надлежан за правосуђе. Разлог за овакво законско решење је у чињеници да ако су у питању тежи дисциплински преступи који су предвиђени Законом о извршењу кривичних санкција, а у питању су увек повреде везане за контакт са лицима лишеним слободе (пријем поклона од лица лишених слободе, трговина и размена робе са лицима лишеним слободе итд.), па је потребно у што краћем року спровести дисциплински поступак.

Посебно се наводе и подзаконски акти које доноси министар надлежан за правосуђе, а односе се на унутрашње уређење и систематизација радних места у Управи, униформу, ознаке, свечано одело, наоружање, специјална возила и другу опрему у служби за обезбеђење, стручно усавршавање запослених, као и на начин обављања послова у служби за обезбеђење.

У глави тринаестој, односно у чл. 270. до 277. Закона, ближе се уређује интерни надзор у Управи. Прецизира се које организационе јединице у саставу Управе обављају послове надзора и дефинише предмет надзора, израда записника и извештаја након извршеног надзора и право управника завода на приговор.

У односу на важеће законско решење, Законом се даје већи значај и улога овлашћеним лицима за надзор, тако што у вршењу надзора могу покренути дисциплински поступак против управника пред дисциплинском комисијом Управе, уколико утврде да постоји повреда радне обавезе, као и против другог запосленог ако већ није у оквиру завода то учињено.

У члану 278. Закона прописује се спољни надзор над извршењем кривичних санкција. Прописано је да Народна скупштина образује Комисију за контролу извршења кривичних санкција, која има пет чланова. Уређује се начин

рада и овлашћења Комисије, тако да она има иста овлашћења која у интерном надзору има овлашћено лице одељења за надзор у Управи. Управа се обавезује да када Комисија затражи, а најмање једном годишње доставља извештај о раду и стању у области извршења кривичних санкција Комисији, ради увида и контроле. Комисија о свом раду и стању у области извршења кривичних санкција подноси извештај Народној скупштини најмање једном годишње.

У члану 279. Закона наведени су и други облици независне спољне контроле извршења кривичних санкција, коју чине Национални механизам за превенцију тортуре и Заштитник грађана.

У глави четрнаестој, односно у чл. 280. и 281. Закона прописане су казнене одредбе.

У глави петнаестој, односно у чл. 282. до 284. Закона одређен је примерен рок за доношење, односно усаглашавање прописа који су предвиђени Законом, као и који поступци, ако су започети до ступања на снагу овог Закона, ће се окончати по одредбама важећег Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 72/09 и 31/11). Одређено је ступање на снагу и почетак примене овог закона. Предвиђено је да се закон примењује по истеку три месеца од дана ступања на снагу, како би се у међувремену створили неопходни услови за његову примену, првенствено због преласка на нову врсту судске заштите.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о извршењу кривичних санкција уређује се поступак извршења кривичних санкција према пунолетним лицима, права и обавезе лица према којима се извршавају санкције, организација Управе за извршење кривичних санкција, надзор над њеним радом, извршење санкција изречених за привредне преступе и прекршаје, одузимање имовинске користи прибављене кривичним делом и привредним преступом и примена мере притвора.

За спровођење важећег Закона о извршењу кривичних санкција обезбеђена су средства из буџета Републике Србије и других извора, функција 340 – Затвори, у укупном обиму од: 9.042.374.000, и то :

01 - Приходи из буџета 8.264.356.000

04 - Сопствени приходи буџетских корисника 587.514.000

06 - Донације од међународних организација 1.360.000

07 - Примања од иностраних задуживања 144.000.000

56 - Финансијска помоћ ЕУ 45.144.000

Расходи за спровођење Закона о извршењу кривичних санкција у РСД:

411 Плате, додаци и накнаде запослених (зараде) 4.503.824.000

412 Социјални доприноси на терет послодавца 1.047.638.000

413 Накнаде у натури 26.645.000

414 Социјална давања запосленима 3.262.000

415 Накнаде трошкова за запослене 122.600.000

416 Награде запосленима и остали посебни расходи 14.312.000

421 Стални трошкови 197.911.000

422 Трошкови путовања	23.971.000	
423 Услуге по уговору	25.834.000	
424 Специјализоване услуге	30.771.000	
425 Текуће поправке и одржавање	73.524.000	
426 Материјал	270.773.000	
442 Отплата страних камата	40.000	
472 Накнаде за социјалну заштиту из буџета	1.807.940.000	
482 Порези, обавезне таксе и казне и пенали	24.184.000	
483 Новчане казне и пенали по решењу судова	4.687.000	
511 Зграде и грађевински објекти	347.614.000	
512 Машине и опрема	113.407.000	
514 Култивисана имовина	420.000	
522 Залихе производње	261.888.000	
523 Залихе робе за даљу продају	92.659.000	
Свега :	8.993.904.000	

2601 - Прва компонента инструмента за претприступну помоћ ЕУ -
Подршка транзицији и изградњи институција - 1303 Сектор правосуђа

423 Услуге по уговору	47.995.000	
485 Накнада штете за повреде или штету нанету од стране државних органа	475.000	
Свега за пројекат 1303 / програм 2601:	48.470.000	

Сви наведени издаци засновани су на Закону о извршењу кривичних санкција.

Новим Законом о извршењу кривичних санкција :

- 1) Нису предвиђене промене у приходима и расходима, те примањима и издацима за 2014., 2015. и 2016. годину,
- 2) Нису потребна средства за покривање расхода, јер су средства за спровођење Закона већ обезбеђена.
- 3) Нису предвиђена смањења примања и прихода буџета.

Промене које су уведене предлогом новог закона, у односу на постојећи су:

- 1 – Институт судије за извршење
- 2 – Комисија за надзор над извршењем кривичних санкција – при Народној Скупштини
- 3 – Усклађивање права осуђених лица у складу са европским стандардима (права на посету, обавезну штедњу од накнаде за рад и сл.)

1 – Средства за рад судије за извршење односе се на редован рад судија у постојећој мрежи судства и не производи повећане издатке, а та средства не представљају расход Управе за извршење кривичних санкција.

2 – Средства за рад Комисије за контролу извршења кривичних санкција односе се на редован рад посланика у оквиру предвиђених активности посланика Народне Скупштине, и не представља расход Управе за извршење кривичних санкција.

3 – Измене у правима осуђених током издржавања заводске казне не производе финансијске ефекте, с обзиром на то да се ради о усаглашавању права на посете, дисциплинске мере, обавезе обевезне штедње, пријем пакета и сл.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се закон доносе по хитном поступку ради испуњења међународних обавеза које проистичу из чланства Републике Србије у Савету Европе, које се односе на испуњавање стандарда извршења кривичних санкција према лицима лишеним слободе.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Одређивање проблема које предлог закона треба да реш

Важећи Закон о извршењу кривичних санкција донет је 29. септембра 2005. године („Службени гласник РС”, број 85/05), а ступио је на снагу 1. јануара 2006. године. Законом о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција из 2009. и 2011. године („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 31/11) извршено је усклађивање текста овог закона са новим Уставом РС и европским правним стандардима из области извршења кривичних санкција.

Законом о извршењу кривичних санкција прописан је двостепени поступак заштите права осуђених лица у оквиру Управе за извршење кривичних санкција, а обезбеђена је и судска заштита покретањем управног спора.

Осуђени су упознати са својим правима и редовно користе механизме заштите када су незадовољни одлуком којом им је ограничено или повређено неко право утврђено Законом о извршењу кривичних санкција. Систем притуживања је делотворан, с обзиром да предвиђа кратке рокове за одлучивање, доношење образложене одлуке по притужби, односно жалби. Међутим, управно-судска заштита, која је прописана тренутно важећим Законом о извршењу кривичних санкција, не представља облик делотворне судске заштите, с обзиром да је у највећем броју случајева ограничена само на контролу законитости донетих управних аката.

Дакле, иако је правни оквир извршења кривичних санкција у великој мери усаглашен са европским стандардима, у међувремену је дошло до потребе за увођењем новог института-судије за извршење кривичних санкција. Прописивањем посебног судије за извршење успоставиће се делотворнија судска заштита и надзор судског органа над поштовањем права лица лишених слободе, с обзиром да је реч о специјализованим судијама при вишим судовима.

Систем судског надзора над извршењем кривичних санкција постоји у већем броју европских земаља.

Судија за извршење се уводи како би се са строго административног надзора над извршењем кривичних санкција, прешло на судску контролу извршења кривичних санкција, с обзиром да улога суда не треба да се заврши изрицањем санкције, већ и праћењем њеног извршења, Прописано је да ће судија за извршење најмање једном у свака четири месеца обилазити заводе на територији своје месне надлежности, разговарати са осуђенима и информисати их о начинима остваривања њихових права.

Проблем представља и не постојање делотворног система који регулише заштиту права притворених лица по појединачним притужбама. Новим Законом о извршењу кривичних санкција уводи се надлежност судије за извршење и у овом поступку.

Разлог за доношење новог Закона о извршењу кривичних санкција је и одвајање одредби које регулишу извршење алтернативних санкција и мера, у посебан закон. Доношењем Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, чије је усвајање предложено истовремено са Законом о извршењу кривичних санкција, посебно ће се регулисати ова област, због значаја извршења алтернативних санкција и у циљу усклађивања са међународним стандардима у овој области.

2. Циљ који се постиже

Увођењем института-судије за извршење успоставља се делотворна судска заштита права лица лишених слободе, као и надзор судског органа у поступку извршења кривичних санкција.

Истовремено одвајањем одредби које регулишу извршење алтернативних санкција и мера, у посебан закон, извршиће се усклађивање са међународним стандардима у овој области, с обзиром да је у већини развијених система извршења алтернативних санкција, ова материја предмет посебног закона.

Потребно је обезбедити савременији и делотворнији поступак заштите права лица лишених слободе и извршења кривичних санкција, који је у потпуности усклађен са међународним стандардима.

3. Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

Остваривање постављених циљева није могуће без одговарајућег законског оквира за чију израду је неопходно доношења новог закона. Нови закон је потребан с обзиром на неопходност измена одређеног броја постојећих законских норми и потребе усвајања нових, савременијих, законских решења. Радна група за израду Закона о извршењу кривичних санкција предложена је од стране Министра правде и државне управе са задатком да предложи измене који ће у општем смислу допринети повећању ефикасности у поступку извршења кривичних санкција. Током свог рада радна група чију велику већину чине прпрописичари и професори универзитета размотрила је сва могућа решења за остваривање постављених циљева. Разматрана су законска решења земаља- бивших република СФРЈ, као и важећа међународна документа и пракса Европског суда за људска права.

Нова законска решења су у складу са савременим тенденцијама која су у области извршења кривичних санкција добила своју прпрописичну примену и потврду кроз остваривање добрих резултата у већини европских земаља.

4. Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Током рада радна група је од терминолошких до суштинских измена извршила интервенције у већем делу текста важећег закона. Поред тога, уведен је нови институт-судије извршења, нова поглавља, док су делови закона који се односе на извршење алтернативних санкција и мера изузети. С обзиром да се на тај начин више од половине чланова основног текста закона мења, односно допуњује, приступило се изради новог закона. Овај предлог има за основ важећи закон. Како би се обезбедила лакша примена новог закона извршене су само неопходне измене, док су норме које нису стварале проблема у пракси остале непромењене. Задржана је основна структура постојећег закона уз додавање нових и брисање одређених глава закона.

5. На кога и како ће утицати предложена решења?

Предложена решења у предлогу овог закона ће имати утицаја на судове, с обзиром да се уводи судија за извршење при вишим судовима, као и на лица лишена слободе којима ће бити омогућена делотворнија заштита права током извршења кривичних санкција и мера. Посебне промене ће се односити на Управни суд који је по одредбама важећег закона надлежан за судску заштиту, против коначе одлуке којом је осуђеном током извршења казне затвора ограничено или повређено неко право утврђено законом. Ступањем на снагу одредби о судији извршења, Управни суд више неће имати ову надлежност. Увођењем специјализованих судија за извршење кривичних санкција при вишим судовима, у складу са праксом која постоји у већини европских земаља, постиже се делотворнија судска заштита и контрола извршења кривичних

санкција, с обзиром да су надлежности ових судија шире од надлежности управног суда. Судија за извршење је уведен у Италији, Португалији, Шпанији, Француској, Немачкој и др. земљама у циљу смањења стопе поврата и растерећења затворских капацитета. Резултати нове врсте судске заштите права лица лишених слободе у овим земљама су дали позитивне ефекте. Анализу текста Предлога Закона о извршењу кривичних санкција је урадио Савет Европе, који је похвалио прописивање новог института-судије за извршење кривичних санкција.

6. Које трошкове ће примена Закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Закон неће изазвати посебне трошкове.

7. Да ли позитивне последице доношења Закона оправдавају трошкове његове примене?

Из више разлога може се основано очекивати да ће позитивни ефекти доношења Закона оправдати трошкове које ће он евентуално створити. Не ради се при томе о трошковима према грађанима, већ о евентуалним неподвижним трошковима, а који ће се распоредити у оквиру одобрених буџетских средстава.

8. Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција?

Предлогом Закона, с обзиром на материју коју уређује, не подстиче се стварање нових привредних субјеката или тржишна конкуренција.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону?

Радни текст нацрта Закона о извршењу кривичних санкција радна група је представила стручној и широј јавности у децембру месецу 2012. године. Посебно треба истаћи да су др Ђорђе Игњатовић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду и др Наташа Мрвић Петровић, професор Правног факултета „УНИОН“ у Београду детаљно образложили радну верзију закона. На округлом столу су учешће узели управници казнено поправних установа, представници судова, јавних тужилаштава, заменик Заштитника грађана, заменик Покрајинског омбудсмана, представници ОЕБС-а и невладине организације. Заинтересовани субјекти, првенствено управници казнено поправних установа су доставили своје предлоге, које је радна група разматрала и одређене иницијативе уврстила у Нацрт закона који је поново представљен јавности 14. и 15. маја 2013. године, на округлом столу који је Министарство правде и државне управе организовало у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Републици Србији. Овом приликом је увођење нових института и предложена законска решења изнео др Милан Шкулић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду. Одређено је постављање текста радне верзије закона на сајту Министарства правде и државне управе и начин достављања примедба, предлога и сугестија. Радна група је поново размотрила дате предлоге, тако да је овај Предлог резултат спроведене јавне расправе. Коначна верзија Нацрта закона је достављена Савету Европе на експертизу. Предлог закона у образложењу садржи разлоге опредељења за одговарајућа решења, а након што је сваки предлог, сугестија и примедба претходно размотрена при чему је велики број њих и уважен и унет у предлог закона.

10. Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем Закона намерава?

Садашњи број судија вишег суда, као и судијских помоћника и другог особља довољан је за примену новог института-судије за извршење кривичних санкција. Судије надлежне за извршење кривичних санкција биће одређене редовним распоредом судија, који утврђује председник суда. За судије за извршење кривичних санкција биће организована обука од стране Правосудне академије, а у оквиру Управе за извршење кривичних санкција обука запослених у казнено поправним установама у вези са изменама постојећих и новим законским решењима. Министарство правде и државне управе има договорену сарадњу са Мисијом ОЕБС-а у Републици Србији, која ће учесвовати у едукацији.

**СПИСАК ПОДЗАКОНСКИХ ПРОПИСА КОЈИМА СЕ ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О
ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА ИЗВРШАВА И РОКОВИ У КОЈИМА
ПРОПИСИ ТРЕБА ДА СЕ ДОНЕСУ**

1. Пропис о евиденцијама које се воде у Управи за извршење кривичних санкција (члан 9. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

2. Пропис који уређује рад Центра за обуку у Управи за извршење кривичних санкција (члан 17. став 4. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

3. Пропис о оснивању завода за извршење кривичних санкција и Центра за обуку у Управи за извршење кривичних санкција, којим се одређује врста, тип, одељења и седиште завода, односно делатност и седиште Центра за обуку (члан 18. став 1. Предлога закона). Пропис доноси Влада, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

4. Пропис који уређује организацију и рад Службе за обуку и упошљавање (члан 23. став 9. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

5. Пропис који уређује кућни ред завода за извршење кривичних санкција и Специјалне затворске болнице (члан 26. став 3. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

6. Пропис о садржини, изгледу, образцу и начин вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама и значкама (члан 30. став 1. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

7. Пропис којим се уређује упућивање лица лишених слободe у заводе (члан 49. став 1. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

8. Пропис о поступку упућивања лица лишених слободe у заводе за извршење кривичних санкција у Републици Србији (члан 53. став 4. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

9. Пропис који уређује третман, програм поступања, разврставање и накнадно разврставање осуђених (члан 75. став 6. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

10. Пропис који ближе уређује исхрану осуђених (члан 83. став 3. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

11. Пропис који ближе уређује одећу, обућу, рубље и постелјину осуђених (члан 84. став 3. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

12. Пропис који уређује рад осуђеног (члан 112. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

13. Пропис који уређује рад одељења за одвицавање од психопрописивних супстанци и спровођењу програма одвицавања од прихопрописивних супстанци (члан 114. став 9. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

14. Пропис којим се уређује образовање осуђених (члан 124. став 2. Предлога закона). Пропис споразумно доносе министар надлежан за послове правосуђа и министар надлежан за образовање, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

15. Пропис којим се уређују мере за одржавање реда и безбедности у заводима (члан 155. став 1. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

16. Пропис којим се ближе уређује дисциплински поступак, утврђивање дисциплинске одговорности и изрицање дисциплинских мера (члан 176. став 1. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

17. Пропис којим се уређује начин спровођења јавног конкурса за попуњавање радних места у Управи за извршење кривичних санкција (члан 253. став 9. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

18. Пропис о програму приправничке обуке у служби за обезбеђење (члан 256. став 2. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

19. Пропис којим се прописују звања запослених у Управи за извршење кривичних санкција (члан 258. став 2. Предлога закона). Пропис доноси Влада, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

20. Пропис о спровођењу стручног усавршавања, обуке, полагања испита за звања ради обављања послова у служби и изгледу и садржају обрасцу уверења о положеном испиту (члан 258. ст. 3. и 8. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

21. Пропис о висини коефицијената за обрачун и исплату плата у Управи (члан 262. став 1. Предлога закона). Пропис доноси Влада, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

22. Пропис којим се утврђују радна места на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (члан 262. став 4. Предлога закона). Пропис споразумно утврђују министар надлежан за послове правосуђа и министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања;

23. Пропис којим се уређују посебни услови које треба да испуњава запослени који се упућује у Посебну притворску јединицу и начин његовог избора пре упућивања на рад (члан 265. став 4. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

24. Пропис о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Управи за извршење кривичних санкција (члан 269. тачка 1) Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

25. Пропис који прописује униформу, ознаке, свечано одело, наоружање, специјална возила и другу опрему у служби за обезбеђење (члан 269. тачка 2) Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

26. Пропис о стручном усавршавању, обуци и испитима у Управи за извршење кривичних санкција, програм и начин полагања стручног испита и стручног усавршавања, садржај и вођење евиденција о стручним испитима и стручном усавршавању, положеним стручним испитима и обављеном стручном усавршавању и издатим уверењима о положеним стручним испитима (члан 269. тачка 3 Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

27. Пропис о начину обављања послова у служби за обезбеђење (члан 269. тачка 4) Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу;

28. Пропис који ближе уређује надзор над радом завода (члан 277. Предлога закона). Пропис доноси министар надлежан за послове правосуђа, у року од шест месеци од дана ступања закона на снагу.